

Leto XXI. Štev. 217

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA uredniški odborList izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 s MED NARODNOOSVOBODILNO
BORBO JE IZBVALA KOT 14-DNEVNIK IN
VEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1953 KOT DNEVNIK
NATO PA KOT TEDNIK
V REDAKCIJSKI POVEZANO
STI 2. BORBO

SLOVESEN ZAKLJUČEK OBISKA grške kraljevske dvojice v naši državi

Dubrovnik, 14. sept. Danes se je slovesno zaključil obisk grške kraljevske dvojice v naši državi. Predsednik Tito je spremljal visoke goste na grško križarko, s katero so popoldne krenili nazaj v Grčijo. Davi so si ogledali dubrovniške znamenitosti in opoldne bili na poslovilnem kosilu pri predsedniku Titu. Ob zaključku obiska je bilo objavljeno tudi uradno poročilo o njem in njegovem pomenu za nadaljnje prijateljske odnose med obema sosednjima deželama.

Grški kralj Pavel in kraljica Frederika sta si zadnjega dne bivanja v naši državi ogledala kulturne in zgodovinske spomenike Dubrovnika. Davi ob 10. sta odšla s prestolonaslednikom Konstantinom in princeso Sofijo iz svoje rezidence vile »Scherzede« v palačo »Sponza«, kjer sta si v čitalnici mestnega arhiva ogledala nekatere pomembne dokumente iz starega Dubrovnika. Spremljali so ju predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić s soprogo, predsednik OLO Dubrovnik Ivo Šuljak ter njuno grško in jugoslovansko spremstvo. V muzeju je grškemu kralju in kraljici dajal razna pojasnila direktor diplomatskega arhiva tajništva za zunanje zadeve Mato Jakšić.

Iz palače »Sponza« so odšli vsi gostje peš v Knežji dvorec, kjer so shranjene slike, pohištvo in narodne noše iz Dubrovnik 15. in 16. stoletja. V dvorcu je predsednik Šuljak izročil kralju in kraljici dala mesta Dubrovnik: kraljici Frederiki žensko narodno nošo iz Konavlj, kralju Pavlu pa model ladje »Karak« iz 16. stoletja.

Slovo na grški križarki

Okrog 15.30 so se pripeljali z avtomobil na pomol v gruškem pristanišču, kjer je čakal brz motorizirani čoln JNM »Podgorica«, grški kralj Pavel in kraljica Frederika, predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo ter člani njihovega spremstva. Mornariška godba je zaigrala grško in jugoslovansko himno in kralj Pavel je pregledal častni odred JNM, je postrojen ob obali. Potem so se visoki gostje in predsednik republike s »Podgorico« odpeljali do križarke »Elas«, zasidrane pred Dubrovnikom. Vtem ko je »Podgorica« plula mimo naših vodnih ladij v gruškem pristanišču, so posadke izkazale kralju in predsedniku republike vojaško čast.

Ko je »Podgorica« izplula iz gruške luke, so s križarke »Elas«

Čestitki

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Kostarike Joseu Figuezeu br-zojavko, v kateri mu je čestital ob obletnici neodvisnosti kostariške republike.

Predsednik republike je čestital tudi predsedniku republike Honduras Juliu Diazu ob honduraškem narodnem prazniku.

MAROSKE TEŽAVE FRANCOSKE VLADE

Francoski izseljenci izpodkopavajo sporazum v Aix les Bainsu s pomočjo svojih podpornikov v vladi in parlamentu

Pariz, 14. sept. (Tanjug). — Sleherna zakasnitev pri uveljavljanju določenega programa lahko samo poslabša položaj, tako opozarjajo danes vlado vsi pariški časniki, razen kolonialistične »Aurora«. Časniki ostro obsojajo manevre degolovec in »zmernih«, da bi onemogočili rešitev maroške krize.

V teh odločilnih trenutkih morajo biti nacionalni interesi nad vsimi ostalimi, pravi »Figaro«, ki meni, da bo zmagal razum in da bodo tako še danes dokončno določili načela glede bodočega maroškega statuta.

Namen francoske vlade, da naglo uveljavi sprejeti program, je sprožil v zadnjih 24 urah ostro opozicijo francoskih priselencev v Maroku in njihovih številnih prijateljev v pariškem parlamentu. Tudi v vladi je ponovno prišlo

Prek dubrovniških mestnih zidov so prišli visoki gostje v pomorski muzej, kjer so si ogledali dokumente iz bogate zgodovine dubrovniškega pomorstva. Polem so si v dubrovniški stolnici ogledali zbirko relikvij. Iz stolnice so odšli po glavni cesti skozi gost spalni Dubrovčanov, ki so jih toplo pozdravljali. V samostanu »malih bratov« so si ogledali staro dubrovniško lekarno, eno najstarejših v Evropi, ustanovljeno leta 1420.

Poslovilno kosilo

Ob 13.30 sta predsednik Tito in njegova soproga priredila v mestni galeriji kralju Pavlu in kraljici Frederiki poslovilno kosilo. Na kosilu je bilo grško spremstvo ter grški veleposlanik v Beogradu, nadalje še podpredsednik Izvršnega sveta Rodoljub Colaković, predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Bakarić s soprogo, državni tajnik za notranje zadeve Svetislav Stefanović in drugi naši predstavniki. Na kosilo je bil povabljen tudi ameriški violinist Zlatko Baloković s soprogo, ki se mudi že več dni v Dubrovniku.

izstrelili na čast predsedniku Titu in kralju Pavlu dvakrat po 21 topevnih strelah. Istočasno sta izstrelila topovske salve tudi naša rušilca »Učka« in »Durmitor«, ki sta spremljala grškega kralja in kraljico, dokler ni kri-

KOMUNIKE O URADNEM OBISKU

Nj. Vel. Pavla, kralja Grčije, in kraljice Frederike v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji

Beograd, 14. sept. (Tanjug). — Na povabilo predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije Josipa Broza Tita sta se mudili Nj. Vel. Pavel, kralj Grčije in kraljica Frederika s svojim spremstvom od 5. do 14. septembra 1955 na uradnem obisku v Jugoslaviji.

Obisk grških suverenov je sledil pomembnim dogodkom, ki so pozitivno vplivali tako na razvoj jugoslovansko-grškega sodelovanja, kakor tudi na razvoj mednarodnega položaja. Obisk in bivanje grških suverenov, ki so ju narodi obeh dežel navdušeno pozdravili, sta še enkrat potrdila tradicionalno jugoslovansko-grško prijateljstvo, sklenjeno v bridkih preizkušnjah in boju v minulosti, posebno okrepljeno pa

do znatnih nesoglasij. Ministra Pinay in König sta izjavila, da se ne strinjata z vladnim programom. Tako sta vsaj začasno zavrla delo »odboru četvorice«.

»Potrpljenje Maročanov pa je doseglo skrajno mejo,« ugotavlja »Franc Tireur« in pripominja: »Francoska vlada ima samo še dan ali dva časa, in ne več za sprejemanje sklepov, temveč za izpolnitev dogovorjenega programa.«

»Humanité« pa sodi, da pripravljajo »frakcija Bidaulta in Benouville« nove manevre, da bi izpodkopala francosko - maroški sporazum. Večina degolovec in »zmernih« je sipoči ponovno zahtevala od ministrskega predsednika Faura, naj ustavi izvajanje svojega programa, dokler ne bodo natančno določili načel glede bodočih francosko-maroških odnosov. «

zarka zapustila naših teritorialnih voda.

Predsednik Tito in kralj Pavel sta stopila na krov križarke kmalu po 16. Komandant ladje je raportiral in grška godba je zaigrala najprej jugoslovansko, potem pa grško himno. Viceadmiral Konstantin Kakos je predstavil predsedniku Titu in kralju Pavlu oficirje na križarki. Potlej sta se kralj in kraljica poslovila od jugoslovanskih funkcionarjev, ki so ju spremljali na potovanju po Jugoslaviji. Predsednik republike in njegova soproga pa sta pozdravila spremstvo grškega kralja in kraljice. Potem je odšel predsednik Tito s soprogo Jovanko ter grškim kraljem in kraljico v ladijski salon, kjer so se nekaj minut prisrčno razgovarjali. Slovo je bilo zelo toplo in prisrčno. Soproga predsednika republike je izročila grški kraljici velik šopek cvetja.

Grški kralj in kraljica sta spremila predsednika republike in njegovo soprogo nazaj na krov, potem pa je godba znova zaigrala jugoslovansko in grško himno. Predsednik republike je zapustil križarko »Elas« ob 16.20. Ko se je »Podgorica« oddaljvala od križarke, sta stala grški kralj in kraljica na krovu in dolgo mahala v pozdrav predsedniku Titu in njegovi soprogi ter njunemu spremstvu na »Podgoriki«. Predsednik Tito, njegova soproga in njuno spremstvo so odzdravljali grškim gostom, dokler križarka »Elas« ni odpulila, da je ni bilo več videti.

Križarka »Elas« je dvignila sidro ob 16.30 in odpulila proti Krfu v spremstvu grškega rušilca »Niki« ter jugoslovanskih rušilcev »Učke« in »Durmitora«. Ko se je predsednik Tito vračal v mesto, ga je množica Dubrovčanov prisrčno pozdravljala.

v zadnjih letih z uspehi, doseženimi v neomajnem sodelovanju v Balkanskem paktu, katerega načelom ostaneta obe deželi privrženi.

Obisk je poudaril skupno sodelovanje, da se bo to tesno sodelovanje in neskaljeno prijateljstvo med našima dvema zavezniškima deželama še bolj razvijalo na vseh področjih medsebojnih stikov, s čimer se bo še nadalje utrjevala podlaga, na kateri so zgrajeni naši zavezniški odnosi.

To prijateljstvo in sodelovanje sta zgovoren primer, da je moč upostaviti čvrste in ustvarjalne stike med deželami z različnimi družbenimi in političnimi sistemi, kar prispeva k politiki ustvarjalnega sodelovanja z vsemi državami in k nadaljnjemu popuščanju mednarodne napetosti.

Nj. Vel. kralj Pavel in kraljica Frederika sta s tem bivanjem v Jugoslaviji vrnila obisk predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije Josipa Broza Tita v prijateljski Grčiji junija 1954.

Pred novo zagato v Ženevi

Kaže, da se ameriški in kitajski diplomati včeraj niso sporazumeli, o čem naj bi se zdaj še pogajali

Ženeva, 14. sept. (AFP). Predstavniki LR Kitajske so predlagali davi na sestanku z Američani, naj bi začeli razpravljati o 2. točki dnevnega reda: o drugih spornih vprašanjih med obema deželama.

Veleposlanik Vang je predložil dve prioritetni vprašanji, ki naj bi jih zdaj proučili: 1. embargo na strateški material za Kitajsko, 2. sestanek višjih predstavnikov obeh dežel.

Veleposlanik Johnson pa je po sestanku izjavil, da razpravljajo še vedno predvsem o sporazumu o repatriaciji civilistov.

Razgovori se bodo nadaljevali

Adenauerjeva pridrška. — Repatriirane nemške vojne zločince naj bi sodili po nemških zakonih

Moskva, 14. sept. (Tanjug). — Davi ob 10.10 po moskovskem času je zahodnonemška delegacija s kanclerjem Adenauerjem na čelu odpotovala z moskovskega letališča Vnukovo. Na letališču so jo pozdravili predsednik vlade Bulganin, podpredsednik vlade Pervuhin, zunanji minister Molotov, sekretar CK KP SZ Suslov in funkcionarji zunanjega ministrstva, izmed tujih predstavnikov pa švedski, ameriški, angleški in francoski veleposlaniki ter odpravnik poslov turskega veleposlanstva.

Po pregledu častne čete in ko je godba odigrala nemško in sovjetsko himno, je Adenauer izjavil, da odhaja zahodnonemška delegacija iz Moskve prepričana, da je skupaj s sovjetsko delegacijo delala za stvar miru na svetu. Prepričan sem, je rekel Adenauer, da bo našo delo rodilo sadove za oba naroda.

PRVI KOMENTARJI SOVJETSKEGA TISKA

Polnirka sile je doživela poraz spriču konkretnih sadorov sovjetsko-zahodnonemških razgovorov v Moskvi

Moskva, 14. sept. (TASS). — V članku z naslovom »Važen korak k nadaljnji ublažitvi mednarodne napetosti« pravi dananj »Pravda«, da je pozitivni zaključek sovjetsko-zahodnonemških razgovorov temelj, na katerem bodo v prihodnje gradili prijateljsko sodelovanje med obema deželama. Časnik poudarja, da so konkretni sadori razgovorov pokazali, da metoda sodelovanja pri delu, ki so jo uspešno uveljavili v Ženevi, odpira velike možnosti za doseglo soglasje.

»Pravda« sodi, da so moskovska pogajanja »znova dokazala, da je politika sile doživela popoln polom in da obeta zgolj neuspeh tistim, ki še nadalje vztrajajo pri njej.« Časnik pripominja, da se je SZ lotila teh pogajanj tako, da sta lahko obe strani iskreno povedali svoje mnenje o spornih vprašanjih in da sta lahko »bolje ocenili gledišča in našli pot do sporazuma.« Na koncu pravi list, »da so uspešno zaključena pogajanja jasno poka-

Zahodnonemškega kanclerja je pozdravil predsednik sovjetske vlade Bulganin in rekel, da se strinja s tistim, kar je izjavil kancler Adenauer, ko je rekel, naj predstavniki Sovjetske zveze in Zahodne Nemčije nadaljujejo svoje delo. Na koncu se je kancler Adenauer zahvalil za gostoljubnost, rekoč: »Upamo, da se bomo še srečali, v Bonn.«

Pred odhodom iz Moskve je imel zahodnonemški kancler Adenauer sestanek z novinarji, katerim je dejala, da bo ureditev diplomatskih stikov med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo koristila miru in da nenormalno stanje v stikih med Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo ni moglo trajati večno. Nadalje je izjavil, da je napisal predsedniku vlade Bulganinu pismo, v katerem je izrazil svoje pridržke glede nemških meja in Vzhodne Nemčije. Rekel je, da je v njem

poudaril, da nemških meja ni smatrati za dokončne, dokler ne bo podpisana mirovna pogodba, ter da ima zahodnonemška vlada pravico zastopati vso Nemčijo.

Zahodnonemški kancler je nadalje poudaril, da med sestankom v Moskvi ni bilo nobenih tajnih klavzul ali sporazumov. Ničesar ni, je rekel, razen tistega, kar je bilo že objavljeno in znano. Med razgovori v Moskvi, je poudaril Adenauer, sovjetski predstavniki niso izrazili nobenih zahtev nasproti Zahodni Nemčiji, naj izstopi iz Atlantske zveze. Zahodna Nemčija ostane zvesta svojim obveznostim.

Adenauer je tudi rekel, da bi moralo v 14 dneh priti do ratifikacije sporazuma (o ureditvi diplomatskih stikov med Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo v bonnskem Zveznem zboru in da bo takoj po vrnitvi v Bonn začel delati v tem smislu. Nadalje je poudaril, da so se sovjetski voditelji zavezali, da bodo v najkrajšem času izpustili Nemce, zadržane v Sovjetski zvezi, ali, kakor so poudarili, 9626 vojnih zločincev. Med razgovori so sovjetski predstavniki izjavili, da bodo izpustili tiste, ki so zagrešili manjše prestopke, druge, o katerih Sovjetska zveza meni, da so zagrešili posebno hude zločine, pa bodo izročili zahodnonemški vladi, da jih bo sodila po veljavnih zakonih.

Sodeč po izjavi kanclerja Adenauerja, je Bulganin obljubil, da se bo začelo delo v zvezi z vrnitvijo »zadržanih« Nemcev, še preden bo kancler Adenauer prispel v Bonn. Adenauer pa je rekel, da je nemška delegacija med razgovori poudarila, da so razen navedenih Nemcev v Sovjetski zvezi še drugi, ki so prišli tja po vojni. Sovjetski voditelji so obljubili, da bodo na podlagi zahodnonemških seznamov zadevo preiskali. Te sezname, je rekel Adenauer, jim bomo kmalu izročili.

Na koncu je zahodnonemški kancler pripomnil, da se med razgovori niso mogli ogniti nekaterim ostrinam in da je še do včeraj zjutraj mislil, da se bo konferenca končala brez konkretnih sadorov.

Pozneje razgovori o političnih vprašanjih

Bonn, 14. sept. (AFP). Zahodnonemška delegacija se je danes ob 13.45 vrnila iz Moskve v Bonn. Na letališču so jo sprejeli člani vlade in diplomatskega zbora. Ob prihodu v Bonn je Adenauer novinarjem izjavil: »To niso bili lahki razgovori« in pripomnil: »Kasneje bomo imeli priložnost govoriti o političnih problemih.«

Obisk U Nuja v SZ

Moskva, 14. sept. (TASS). Zunanje ministrstvo je objavilo, da bo burmanski ministrski predsednik U Nu oktobra ali novembra obiskal Sovjetsko zvezo. Obisk bo imel značaj »obiska dobre volje«.

PRVI LONDONSKI KOMENTARJI O ADENAUERJEVIH RAZGOVORIH V MOSKVI

Boren diplomatski pridelek

zahodnonemškega kanclerja v prvih razgovorih s Sovjeti

London, 14. sept. (Tanjug). — Britansko zunanje ministrstvo je zelo rezervirano, kar se tiče sadorov moskovskih pogajanj med Zahodno Nemčijo in SZ. Predstavniki ministrstva je danes novinarjem prebral izjavo, da britanska vlada »še ni prejela poročil o vseh podrobnostih v Moskvi sklenjenega sporazuma. Kar zadeva sporazum o ureditvi diplomatskih odnosov, vlada z zadovoljstvom ugotavlja, da je SZ pripoznala zahodnonemško vlado in njeno avtoriteto.«

V izjavi je tudi rečeno, da moskovski razgovori nič ne kažejo, da bi glede združitve Nemčije dosegli kak napredek. Vendar

britanski krogi z zadovoljstvom pripominjajo, da Adenauer ni bil pripravljen privoliti v kakršnokoli pripoznanje vzhodnonemške vlade, v pooblaščenih krogih odločno odklanjajo možnost, da bi sedaj prišlo do kakršnih koli sprememb s stališča Velike Britanije in drugih zahodnih sil nasproti vladi v Vzhodni Nemčiji.

Značilna je tudi rezerviranost v odgovorih predsednika vlade na vprašanja, ali pomenijo moskovski razgovori nov prispevek k popuščanju napetosti v Evropi in ali bo normalizacija stikov med Bonnom in Moskvo ugodno vplivala na nadaljnjo izmenjavo vprašanj, o katerem ne odločata samo Bonn in Moskva, temveč tudi zahodne velike sile.

Nasprotno z vsem tem pa izražajo britanski listi velikansko presenečenje, da so v Moskvi dosegli sporazum, ki ga sploh niso pričakovali spriču zagate, v kateri je ticala konferenca še 24 ur pred zaključkom.

Kaže, da je splošno razpoloženje najbolj verodostojno prikazano v naslednjem pregledu:

Vremenska napoved

za četrtek, 15. septembra

Se nadalje hladno vreme z vmesnimi padavinami, ki bodo v zahodni Sloveniji nekoliko močnejše, v višinah nad 1700 m sneg. Temperatura ponoči med 7–12, najvišja dneva do 17 stopinj. Na Primorskem do 20 stopinj, pozneje se burja.

Grški novinarji pri predsedniku republike

Dubrovnik, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes opoldne v svoji rezidenci v Dubrovniku v vili »Lapad« skupino grških novinarjev, ki so spremljali grškega kralja in kraljico v času njenega obiska v Jugoslaviji. V razgovoru, ki je trajal kakih 40 minut, je predsednik Tito odgovarjal na vrsto njihovih vprašanj.

Naš novi veleposlanik pri Djelalu Bajaru

Ankara, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Djelal Bajar je sprejel novega jugoslovanskega veleposlanika v Turčiji Dragomira Vučinića, ki mu je izročil svoja poverilna pisma Slovesnega sprejema so se udeležili zunanji minister Fatih Ruždi Zorlu, svetovalec jugoslovanskega veleposlanstva v Ankari Raša Radović, Marko Vujačić in Milan Radović ter vojaški ataše v Ankari polkovnik Božo Jovanović.

KRITICNO OPOZORILO IZ NASIH TERMOELEKTRARN

Kalorične elektrarne moramo nujno založiti s premogom

Trbovlje, 14. septembra. Slovenske kalorične elektrarne (Trbovlje, Brestanica, Večanje in Ljubljana) kurijo svoje velike kotlovske naprave v glavnem s premogovim prahom, ki je bil nekoč v premogovnikih nezakoriščena odpadna vrsta premoga. Dolgoletna praksa je pokazala, da morajo imeti kalorične elektrarne do ločeno zalogo premogovega prahu, da lahko nemoteno in brez skrbi obratujejo, zlasti kadar je stanje v proizvodnji električne energije takšno, da morajo priskočiti na pomoč kalorične elektrarne s svojo zmogljivostjo. V svojih deponijah in premogovnih bunkerjih si zato ustvarjajo v mesecih, ko dajejo v omrežje tok v glavnem hidrocentrale, primerne zaloge premogovega goriva, ki ga potem trošijo zlasti v zimskih mesecih, ko morajo napeti vse silo za največjo proizvodnjo električnega toka. Kadar pa teče največja proizvodna zmogljivost, takrat v kalorični centrali ne sme biti vprašanja in skrbi goriva, posebno se to ne sme zgoditi v zimskih mesecih, ko lahko že nekaj dni prekinitvenega električnega transporta postane usodnih za obratovanje kalorične centrale.

Nameste da bi kalorične elektrarne imele konec avgusta, kot je to potrebno, v svojih deponijah 69.500 ton premogovega prahu, so ga imele komaj 23.000 ton in še tega zdaj izravnajo. Ukrep, naj imajo podjetja na zalogi največ za deset dni surovin, je v primeru kaloričnih central nevdržan, prav tako nevdržna pa je zategadelj tudi finančna politika Narodne banke, zaradi katere imajo elektrarne obutne težave. In slednje: ali ni nesmiselno, da na primer iz premogovnika Zagorje prodajajo in vozijo premogovni prah »Ju-

govinila, in tekstilni tovarni v Dugi reki, nameste da bi šel ves za kalorično centralo v Trbovljah, ki jo sam trboveljski premogovnik ne more v celoti oskrbovati z gorivom? Kritično stanje, ki že nastopa in se še obtežuje obeta kaloričnih centralam, se da vsaj delno ublažiti, če Trbovlje in zlasti Zagorje začne dati ves premogovni prah izključno za gorivo našim kaloričnim centralam. Kajti v primeru hude zime bi izpad električne energije iz kaloričnih central pomenil naravnost nepojmljivo gospodarsko škodo in splošno stisko.

Večerja na čast čilskim socialistom
Generalni tajnik SZDL Jugoslavije Edvard Kardelj je priredil predsedničnim večerjo na čast predstavnika čilske ljudske socialistične stranke Rodrigueza in Weisasa. Na večerji so bili tudi Aleksander Ranković, Petar Stambolić in Veljko Vlahović.

Plenum Centralnega sveta ZSJ
V Beogradu bo 23. in 24. septembra plenum Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, na katerem bodo obravnavali izkušnje pri uveljavljanju plačnega sistema v gospodarstvu in nekatera organizacijska vprašanja sindikatov. Plenum bo povelil posebno pozornost vlogi delovnih kolektivov, sindikalnih organizacij in ljudskih odborov pri sprejemanju tarifnih pravilnikov.

RK SLOVENIJE PRIPRAVLJA VELIKO SADNO AKCIJO

Otrokom sadje tudi tam, kjer ne uspeva

Sadje bi zbirala mladina na podeželju, odrasli pa bi pomagali pri odpremi
Med pripravami za Teden otroka se je Rdeči križ v Sloveniji odločil za zelo širokopotezno akcijo, ki naj zagotovi slehernemu otroku uživanje sadja v zimskih mesecih. Čeprav je Slovenija znana po svojem sadjarstvu, še zdaleč ni rečeno, da je tudi potrošnja sadja zelo velika, saj ga otroci čestokrat pogrešajo celo ob tako bogatih letinah, kot je letošnja. Za to so kriva zlasti visoke cene, zaradi katerih marsikateri mati v industrijskem središču ali mestu ne more kupiti toliko sadja, kot bi ga za zdravo rast potreboval njen otrok.

Med pripravami za Teden otroka se je Rdeči križ v Sloveniji odločil za zelo širokopotezno akcijo, ki naj zagotovi slehernemu otroku uživanje sadja v zimskih mesecih. Čeprav je Slovenija znana po svojem sadjarstvu, še zdaleč ni rečeno, da je tudi potrošnja sadja zelo velika, saj ga otroci čestokrat pogrešajo celo ob tako bogatih letinah, kot je letošnja. Za to so kriva zlasti visoke cene, zaradi katerih marsikateri mati v industrijskem središču ali mestu ne more kupiti toliko sadja, kot bi ga za zdravo rast potreboval njen otrok.

V prid sadni akciji, kakršno namerava izvesti RK ob podpori organov ljudske oblasti, vseh družbenih in političnih organizacij in zlasti ob sodelovanju prosvetnih delavcev, govornijo v glavnem trije razlogi. Ti so: visok odstotek za rabilitisom obbolelih otrok, splošno slabo sdravstveno stanje otrok, še posebno v zimskih mesecih, in precej razširjeno uživanje alkoholnih pijač med mladino. Te stvari povzročajo tudi to, ker otroci ne dobivajo dovolj sadja. Sadno akcijo nameravajo izvesti tako: RK, družbene organizacije in prosvetni delavci se bodo zavezali, da bi na podeželju, kjer imajo obilo sadja, podmladkarji Rdečega križa in ostali otroci zbirali sadje, še posebno jabolka, ki se lepo ohranijo. Prinesli naj bi ga v šole, kjer bi poskrbeli za odpremo v tiste predele, kjer sadja ni. Deležni bi ga bili otroci po šolah zlasti v industrijskih krajih, v mestih in na podeželju, kjer sadje ne uspeva.

DNEVNA KRONIKA

Obisk kitajskih sindikalnih delavcev

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Delegacija kitajske federacije sindikatov odpotuje jutri iz Pekinga na obisk v Jugoslavijo. V Beograd bo prispela 20. septembra. V delegaciji je pet vodilnih sindikalnih delavcev in jo bo vodil podpredsednik federacije Lining.

Kongres mednarodne zveze mest bo v Rimu

V Rimu bo od 26. sept. do 1. oktobra kongres mednarodne zveze mest in lokalnih oblasti. Kongres bo razpravljal predvsem o komunalnih finančah in njihovem pomenu za krajevno samoupravo.

Jugoslovanski zadružniki bodo obiskali ČSR

Na sestanku v Zagrebu je delegacija češkoslovaških združnih organizacij imela z delegacijo Glavne združne zveze Jugoslavije razgovore o oblikah sodelovanja združnih organizacij obeh dežel. Sporazumeli so se tudi o obisku jugoslovanske združne delegacije v ČSR.

Prva seja Sveta za urbanizem OLO Ljubljana

Včeraj popoldne je imel Svet za urbanizem pri OLO Ljubljana svojo prvo sejo. Po poročilih o osebnem delu na področju urbanizma je prišlo do zanimive razprave o osnutku odloka o začasnih gradbenih in urbanističnih gradivih na področju ljubljanskega okraja.

Obisk finskih vojnih invalidov

V Jugoslavijo bo 16. septembra prispela štričlanska delegacija Zveze vojnih invalidov Finske, ki bo vrnila obisk delegaciji Zveze vojskih vojnih invalidov Jugoslavije na Finskem.

Sprejem za trgovinske predstavnike vzhodnih dežel

Podjetje »Putnik« je priredilo v Zagrebu včeraj sprejem za predstavnike zunanjetrgovinskih zbornic Čehoslovaške, Romunije, Vzhodne Nemčije, Poljske in Madžarske. Predstavniki vzhodnoevropskih dežel so med razgovorom o organizaciji turističnih obiskov v Jugoslaviji izjavili, da se v njihovih deželah zanimajo za takšne obiske.

SKLICANJE SEJE KOMISIJE REPUBLIKE ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS ZA STATUTE OKRAJEV

Predsednik komisije Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS za statute okrajev sklicuje sejo komisije za petek, dne 16. septembra 1955, ob 17. uri v prostorih Ljudske skupščine LRS v Ljubljani. Predlog dnevnega reda: Obnavlja okrajnih statutov. Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

Kdo navija cene prašičev

Na našem trgu živine je kmalu po uvedbi ekonomskih cen za masno stonoplo čudno stanje. V juliju smo upravičeno pričakovali, da se bodo spričo podražitve masti pomenili mesni izdelki, ki so jih morala mesarska podjetja prej dražje prodajati, da so krila izgubo pri masti. Pocenitev mesnih izdelkov je napovedala tudi Zdržnje mesne industrije.

Na našem trgu živine je kmalu po uvedbi ekonomskih cen za masno stonoplo čudno stanje. V juliju smo upravičeno pričakovali, da se bodo spričo podražitve masti pomenili mesni izdelki, ki so jih morala mesarska podjetja prej dražje prodajati, da so krila izgubo pri masti. Pocenitev mesnih izdelkov je napovedala tudi Zdržnje mesne industrije. Prišlo pa je drugič. V Vojudini so začeli navijati cene mastnih prašičev, češ da takih prašičev za sedaj ne bo, ker do nove letine koruze ni mogoče začeti s pletanjem prašičev, stara koruza pa je zaradi lanske izredno slabe letine predraga. Cene za masne prašiče so v dveh mesecih narasle od 170 do 175 na 205 do 215 din za kg žive teže, podražili so se mesni izdelki, nameste da bi se pocenili, sorazmerno najbolj pa se je podražila mast.

Na našem trgu živine je kmalu po uvedbi ekonomskih cen za masno stonoplo čudno stanje. V juliju smo upravičeno pričakovali, da se bodo spričo podražitve masti pomenili mesni izdelki, ki so jih morala mesarska podjetja prej dražje prodajati, da so krila izgubo pri masti. Pocenitev mesnih izdelkov je napovedala tudi Zdržnje mesne industrije. Prišlo pa je drugič. V Vojudini so začeli navijati cene mastnih prašičev, češ da takih prašičev za sedaj ne bo, ker do nove letine koruze ni mogoče začeti s pletanjem prašičev, stara koruza pa je zaradi lanske izredno slabe letine predraga. Cene za masne prašiče so v dveh mesecih narasle od 170 do 175 na 205 do 215 din za kg žive teže, podražili so se mesni izdelki, nameste da bi se pocenili, sorazmerno najbolj pa se je podražila mast.

Spet dovolj elektrike

Elektrogospodarska skupnost Slovenije je preklcala omejitve

V zadnjih dneh se je položaj v našem elektrogospodarstvu bistveno spremenil. Po izdatnejšem deževju v alpskem področju se je pretok vode v naših najvažnejših rekah naglo dvignil. Medtem ko je vodna močnina na Dravi v začetku septembra padla na 170 m³ v sekundi, je ta teden narasla in doseгла 340 do 350 m³, kar omogoča polno izkoriščanje vsaj dveh agregatov v naših novih hidroelektrarnah na Dravi. Pretok vode na Soči se je povečal na 180 m³ in se še dviga. Sava pri Medvodah, ki je imela prejšnji teden okrog 28 m³ vode na sekundo, pa izkazuje zdaj 80 m³.

Elektrogospodarska skupnost Slovenije je spričo boljšega stanja že v ponedeljek odpovedala omejitve v potrošnji električne energije. V Rusah so v terek zakurili karbidne peči, s katerimi so včeraj spet začeli redno obratovati. V železarni Štore pa so znova zakurili elektroplavil, ki bo danes spet normalno obratoval. Tudi omejitve glede od-

Elektrogospodarska skupnost Slovenije je preklcala omejitve. V dobri omejitve, ki so trajale mesec dni, je dosegel izpadek proizvodnje energije nekaj desetnih milijonov kilovatnih ur. Medtem ko je v maju in juniju dosegla mesecna proizvodnja električne energije v Sloveniji okrog 147 milijonov kWh in v juliju 139 milijonov, je v avgustu padla na 112,5 milijonov kWh.

Trditve, da povzročajo visoke cene prašičev v Vojudini izvozna podjetja vsaj za zadnji čas ne držijo. Izvoz prašičev je sedaj minimalen in podjetja, ki jih izvažajo na temelju starih zaključkov, imajo pri izvozu celo izgubo. Novih zaključkov za izvoz pa ni, ker so cene na domačem trgu previsoke, medtem ko v tujini cene popuščajo, kakor običajno v jeseni.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 13. septembra 1955 zaključki po naslednjih tečajih:

US dol.	2950.-	2957.77	886.59	Lets
8255.-	8250.-	8256.73	882.94	DM
74.900.-	74.800.-	74.817.81	947.45	FFrs
820.-	820.-	856.67	878	65.300.-
66.400.-	66.258.95	885.79	Lit	560.-
570.-	568.46	1084.29	Lit Gor.	380.-
280.-	691.67	Hfl	75.200.-	852.53
Obr. dol. Avstr.	2880.-	2880.-	2880.51	
861.30	Obr. dol. Grč.	—	1700.00	
466.67	Obr. dol. Turč.	—	1382.50	
360.77	Obr. dol. Izr.	1312.-	1312.20	
1321.11	327.37	Obr. dol. ARG.	—	1000.-
1000.-	233.33	Obr. dol. Braz.	—	1220.-
1220.-	306.67	Obr. dol. SSR	—	2919.-
2919.-	873.-	Obr. dol. CSR	—	2830.-
2830.-	846.33			

Seja združenja industrije za predelavo mesa in maščob

Upravni odbor združenja za predelavo mesa in maščob je razpravljal včeraj o odkupu pitanih prašičev in drugih stvari. Sedanje stanje pa tudi ne more dolgo trajati, ker pred zimo vsako leto cene več ali manj popuščajo, v ostalem pa bo kmalu na razpolago tudi koruza iz letošnjega pridelka, ki je bo dovolj za pletanje prašičev v velikem obsegu.

Seja združenja industrije za predelavo mesa in maščob

Upravni odbor združenja za predelavo mesa in maščob je razpravljal včeraj o odkupu pitanih prašičev in drugih stvari. Sedanje stanje pa tudi ne more dolgo trajati, ker pred zimo vsako leto cene več ali manj popuščajo, v ostalem pa bo kmalu na razpolago tudi koruza iz letošnjega pridelka, ki je bo dovolj za pletanje prašičev v velikem obsegu.

OPOMBA: Stevilke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLR, 4. azio v %

Situacija: Promet srednji, večji zaključki ie v DM, Srs, Lit Gorica in Obr. dol. Avstrija. Zaradi manjšega popravševanja tečaj je vedno padel. Nepodana je ostala večja količina DM, Srs, Lit in vse vzhodnoevropske devize, za katere še vedno ni nobenega popravševanja, zaradi že neobdelanega tržišča.

TEZAVNO DRUŽBENO VPRAŠANJE MNOGIH DEŽEL

KRIMINAL MLADOLETNIKOV

Tisk mnogih dežel je ugotovil, da je eno največjih vprašanih naših dni vprašanje prevzgoje mladine in boj proti naraščanju kriminala v njenih vrstah. Zaskrbljenost vzbuja zlasti to, da je polovica odraslih kriminalcev zašla na kriva pota že v mladosti. V mnogih velikih mestih so odkrili cele topote dečkov, oboroženih z noži, britvami in železnimi predmeti, ki brez povoda napadajo ljudi po ulicah, jih terorizirajo in pretepajo. Napadajo zlasti ženske in dekleta in jih pošiljejo. Od leta 1948 do začetka lanskega leta je narasel kriminal mladoletnikov v ZDA za 40% (pod policijskim nadzorom je zdaj nad milijon mestnih otrok). V Franciji so kriminalni organi zasledovali mladoletnike za približno 11.000 kaznivih dejanj. V Veliki Britaniji je kriminal med mladino nekoliko ponehal. Toda samo toliko, da se zaskrbljenost ni prav nič zmanjšala. Podobno je položaj tudi v mnogih drugih deželah.

lišejo organi policije, oblasti, policija, starši, sociologi, pedagogi in psihiatrji. Vsi se strinjajo samo v tem, da je to vprašanje zelo pereče. V Angliji menijo, da je vzrok predvsem v pornografskih slikah, knjigah in neprimernih filmih, ki jih prikazujejo po raznih beznicah, dalje v razburljivih programih varietejev, ki jih obiskuje mladina, v brezposelnosti mladine itd. In izhod iz tega položaja? Razen starega policijskega pendreka, ki tega zla ne more odpraviti, nikjer niso predlagali nič radikalnejšega.

holizmu in revščini posameznih slojev. Ne morejo pa pojasniti, kako da so zabredli v mnogih ameriških mestih v kriminalni poteci premožnejših staršev. Kako bi preprečili to zlo? Policijski komisarji zahtevajo, naj pomnože njihove vrste. Drugi zahtevajo zaostritev zakonitih ukrepov, tretji pravijo, da bi bilo treba pokvarjeno mladino poslati v poboljševalnice, četrti se zavzemajo za ureditev vprašanja pomanjkanja prostorov v šolah in družinskega življenja. Med vsemi predlogi je najslabši predlog Cerkve: da se je treba zanašati na boga, ki naj bi mu vrnil mladinu.

BOJ PROTI VZROKOM, NE PA SAMO PROTI POSLEDICAM

Poboljševalnica klasičnega tipa, kakršne imajo v mnogih drugih deželah, smatrajo naši strokovnjaki za časovni anahronizem. Te ustanove, preveč zaprte in ločene od sveta, v prevzgoji mladine ne dosežejo zaželenih uspehov. Novi dom v Zemunu, edini takšne vrste pri nas, pa je rodil več sadov, kakor so pričakovali. V njem prevzgapajo pokvarjene dečke in deklice iz Beograda. Mladina tu ni ločena z zidom od ostalega sveta, nasprotno, vsi uživajo popolno svobodo, ker se hodijo učiti obrti v podjetja, hodijo pa tudi v šole z ostalimi učenci in svojimi sovratniki. Tako so samo ločeni od okolja, ki mu je treba pripisati, da so zašli na kriva pota.

ŠOLE POTEM POMAGATI NI NA ČIN, KI JE TEŽAVNEŠI IN DOLGOTRAJNEŠI, ZA SKUPNOST PA TUDI DRAŽJI

šele potem pomagati ni na čin, ki je težavnejši in dolgotrajnejši, za skupnost pa tudi dražji. Mnogo koristneje je nameste posledicam posvetiti pozornost vzrokom, jih ugotoviti in se boriti proti njim. KATERI OTROCI ZAIDEJO NA KRIVA POTAKa. Mnoge ankete so pokazale, da pripada znaten del vzgojno zaplenjenih otrok staršem, ki so se priselili v povsem novo okolje, v katero se še niso vživelj. To velja zlasti za velika mesta. Razen tega je tudi vojna zapustila mnogo otrok brez staršev. Ti otroci pa spričo skrbi skupnosti zanje niso postali tišto, kar so žali postali mnogi otroci, ki imajo starše, pa le-ti zanje premalo skrbje. Pokvarjeni otroci prihajajo čisto tudi iz družin, v katerih se starši prepirajo in zato zanemarljivo vzgojo otrok. V takšnih družinah seveda ne more biti govora o vzgoji, še manj pa o nadzorstvu nad otroki in čutu odgovornosti zanje. Otroci iz takšnih družin so največkrat prepuščeni ulici.

DA BI OHRANILI OTROKE, JE TREBA ZDRAVITI STARŠE

To pa pomeni, da je treba zdraviti starše in družinske razmere, če hočemo ohraniti otroke. Ta preventivna naloga je bila že večkrat poudarjena kot najbolj koristna in na tem področju se je pri nas delo že začelo. Ne zadostuje namreč samo pozivati starše, naj bolj skrbje za svoje otroke, kajti nekateri so povsem izgubili zavest in odgovornost zanje. Takšnim staršem je treba pomagati ne le, kadar se obračajo na skupnost za pomoč, marveč še posebno takrat, kadar pomoč odklanjajo. Koliko lahko po tej poti dosežemo, kažejo medicinske in pedagoške posvetovalnice, ki so jih odprli v Beogradu šele pred letom dni. Glavna medicinska pedagoška posvetovalnica zdravi samo tiste otroke, ki jih pripeljejo starši. Pedagoške posvetovalnice v nekaterih občinah pa imajo mnogo več opraviti z otroki, na katere so starši povsem pozabili. Bolje rečeno, posvetovalnice zdravijo predvsem starše, nezdravo družinsko okolje. Lahko rečemo, da so samo te ustanove rešile mnogo otrok, da niso zašli na kriva pota in se uvrstili med mladinske kriminalce. Koristno bi bilo upostaviti čimveč takšnih in podobnih ustanov ter gmotno podpreti in razširiti njihovo delo, in sicer ne samo v Beogradu, marveč tudi v drugih mestih. S tem se je zmanjšala pomen in vloga, ki jo imajo skrbniški organi ter razna društva in organizacije, katerih naloga je skrbeti za otroke.

V NAJPOČASNEJŠEM ODBORU OZN

Osnutka dveh konvencij o človeških političnih in gospodarskih pravicah

Malo je verjetno, da se bodo vsaj letos sporazumeli predvsem o vprašanju o pravici narodov do samoodločbe

New York, 14. sept. (Tanjug). Komisija OZN za človeške pravice je več let delala na konvencijah, s katerimi bi uredili človeške pravice na vseh področjih. To delo so zaključili lani in tretji odbor je na lanskem zasedanju Generalne skupščine obravnaval osnutki teh konvencij na 30 sešanjih.

Človeške pravice, kakor si jih je zamislila komisija, so določene z osnutkom konvencije, ki obsega državljanske in politične pravice, ter z osnutkom konvencije o človeških gospodarskih in socialnih pravicah. Nekateri so se trudili, da bi oba osnutka združili, češ da so človeške pravice nedeljive. Toda to se jim ni posrečilo.

Na lanskem zasedanju Generalne skupščine je tretji odbor sprožil vrsto predlogov, s katerimi je nameraval dopolniti ali spremeniti nekatere določbe konvencij. Predlogov niso prejeli, pač pa so se odločili, da bodo na letošnjem zasedanju Generalne skupščine podrobno obravnavali vsak člen osnutka obeh konvencij. Tako bi konvenciji dokončno izoblikovali in ju potem predložili članicam OZN v ratifikacijo.

Ni še znano, kaj bo letošnje zasedanje Generalne skupščine ukinilo s temi konvencijami. Zelo verjetno je, da bodo precej časa razpravljali o tem, kako naj bi osnutki konvencij sploh obravnavali, še zlasti zato, ker domnevajo, da bi utegnilo celot-

no zasedanje tretjega odbora miniti v debatah o prvem členu konvencije, ki se nanaša na pravico narodov do samoodločbe. O tej določbi je namreč največ nesoglasij.

Generalna skupščina OZN bo letos obravnavala tudi predlog Ekonomskega-socialnega sveta, naj bi ustanovili nove organe OZN, v katerih pristojnost bi spadala tudi vprašanja pravic narodov do samoodločbe. Ti organi bi posredovali z dobrimi uslugami v vprašanih samoodločbe.

Tretji odbor generalne skupščine OZN, ki se ukvarja s socialnimi, humanitarnimi in kulturnimi vprašanji, velja v OZN za »najpočasnejšega«. Vprašanja, o katerih razpravljajo, terjajo dolgotrajno proučevanje, ker veljajo sprejeti sklepi cela desetletja. Zato tudi na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN od tretjega odbora ni pričakovati nobenih posebnih »stvarnih« rezultato-

va, ker se ukvarja s socialnimi, humanitarnimi in kulturnimi vprašanji, velja v OZN za »najpočasnejšega«.

Tretji odbor generalne skupščine OZN, ki se ukvarja s socialnimi, humanitarnimi in kulturnimi vprašanji, velja v OZN za »najpočasnejšega«. Vprašanja, o katerih razpravljajo, terjajo dolgotrajno proučevanje, ker veljajo sprejeti sklepi cela desetletja. Zato tudi na letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN od tretjega odbora ni pričakovati nobenih posebnih »stvarnih« rezultato-

Kreditna politika Mednarodne banke

Na carigraskem zasedanju Banke in Mednarodnega fonda sodeluje tudi naša delegacija pod vodstvom Milentija Popovića

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Zasedanje Mednarodne banke in Mednarodnega monetarnega fonda, ki se je začelo predvčerajšnjim v Istanbulu, bo po mnenju strokovnjakov začrta do nadaljnjih naloge teh dveh mednarodnih ustanov. Pričakujejo, da bosta Mednarodna banka in Monetarni fond svojo bodočo politiko usmerila bolj kakor doslej po poti, ki ustreza potrebam svetovnega gospodarstva, zlasti potrebam nerazvitega sveta. Zato je verjetno, da bo tudi razprava delegatov vladnih in bankovskih predstavnikov v skladu s temi cilji.

Na tem zasedanju zastopa Jugoslavijo delegacija pod vodstvom člana Zveznega izvršnega sveta Milentija Popovića.

Jugoslavija je dobila prvo posojilo od Mednarodne banke že leta 1950 in sicer 2.7 milijona dolarjev za dobo dveh let. To posojilo smo v celoti odplačali. V letih 1951 in 1953 smo dobili še dve posojili v skupnem znesku 58 milijonov dolarjev. Obe posojili bosta treba odplačati v 25 letih. Porabili smo ju za izpopolnitev raznih industrijskih objektov in za tovarniško opremo v posameznih industrijskih panogah.

Od Mednarodnega monetarnega fonda je dobila Jugoslavija septembra in oktobra 1949 dve posojili v znesku 9 milijonov dolarjev. Porabili smo ju za tekoče potrebe v zunanji trgovini. Posojili bo treba odplačati do 1. 1957. »Ekonomska politika« pravi v zvezi s carigraskim zasedanjem Mednarodne banke in monetarnega fonda, da bo več vladnih deležev načelo vprašanje nadaljnje enodstopne provizije letno za neodplačano glavico bančnih posojil. Ta provizija gre v poseben sklad banke. Na tem je zainteresirana tudi Jugoslavija, ker ji to provizijo vračunavajo v obrestih na posojila, tako da bi morebitno njeno črtanje pomenilo znižanje obresti na 3.25% pri prvi in 3.25 odstotkov pri drugi tranši, kar pomeni že znaten znesek. Razen tega je Jugoslavija zainteresirana še na enem posojilu, ki bi ga potrebovala za mehanizacijo kmetijstva. Pogajanja so se že začela, toda banka ni bila pripravljena dati nam zahtevano posojilo, čeprav ima potrebna sredstva in bi tako lahko znatno razširila svoje posle.

Volitve v Indoneziji

Mlada azijska republika bo zdaj volila svoj prvi parlament

Džakarta, 14. sept. (AFP). — Minister za informacije je danes izjavil, da bo 29. septembra prvič v zgodovini indonezijske republike 43 milijonov Indonezincev izmed skupno 78 milijonov prebivalcev volilo svoj novi parlament, ki bo štel 260 poslancev.

Ker v 24 volilnih okrajih priprav se niso zaključili, bodo volitve tam v oktobru in novembru. Ker smatra Indonezija Zahodno Novo Gvinejo, ki je pod nizozemsko upravo, za svoje ozemlje, bo indonezijska vlada imenovala

njene predstavnike v novem indonezijskem parlamentu.

Minister za informacije je za tem izjavil, da bo zaradi velikih prometnih težav končni izid volitev na otoku Javi znan podrgni mesec po volitvah, v ostalih delih dežele pa čez kakšno pol leta.

Volilci ne bodo volili posameznih kandidatov, temveč oddali svoje glasove ustreznim strankam. 20 strank in grupacij je svoje kandidate že določilo.

General Burns v Kairo

Kairo, 14. sept. (Tanjug). Današnji razgovori generala Burnsa s polkovnikom Goharjem pomenijo prvi korak k uveljavljanju resolucije Varnostnega sveta o vzpostavitvi demilitarizirane cone med Egipci in Izraelom na področju Gaze. Uradni kairski krogi poudarjajo, da želi Egipt sodelovati pri ureditvi tega vprašanja, toda le s posredovanjem generala Burnsa in komisije OZN, ter da odklanja kakršnokoli neposredna pogajanja svojih višjih predstavnikov z Izraelom.

Ob odhodu naših novinarjev iz Romunije

Bukarešta, 14. sept. (Tanjug). Ob slovesu jugoslovanskih novinarjev, ki so na vabilo tiskovnega oddelka zunanjega ministrstva dobre tri tedne potovali po Romuniji, je jugoslovanski veleposlanik v Bukarešti Vujanović priredil sprejem. Izmed romunskih predstavnikov so bili na sprejemu minister za kulturo Konstanca Craiuc, predsednik romunskega inštituta za stike s tujino Roseanu, pomočnik zunanjega ministra Coroju in drugi.

RESEN NOTRANJEPOLITIČNI PROBLEM EISENHOWERJEVE VLADÉ

Kriza ameriškega kmetijstva

New York, septembra. Spriko bližnjih predsedniških volitev prihaja farmersko vprašanje čedalje bolj v ospredje političnega dogajanja v ZDA. Položaj farmerjev je znatno poslabšal in to okolnost Demokratska stranka čedalje bolj izkorišča v boju proti Eisenhowerju in Republikanski stranki, ki ne vesta, kako naj bi zboljšali položaj farmerjev.

Uradni podatki kažejo, da so se dohodki farmerjev po letu 1947 zmanjšali za okrog 30 odstotkov in da še nadalje nazadujejo. Hkrati je udeležba farmerjev v narodnem dohodku padla od 10 na 6 odstotkov, še bolj pa se je zmanjšal njihov vpliv na družbeno in politično življenje v deželi. Bivša demokratska vlada je podpirala farmerje tako, da je stabilizirala cene njihovih pridelkov. Republikanci so dožili demokrate, da z državnim denarjem kupujejo glasove farmerjev in Eisenhower je lani nadomestil zakon o tem s prežnejšimi predpisi. Demokrati trdijo, da je položaj farmerjev po teh republikanskih ukrepih postal še bolj negotov. Sedanjim povprečni dohodki farmerjev dosega samo polovico povprečnih nefarmerskih dohodkov v ZDA.

Eisenhowerjeva vlada se sedan ne vidi izhoda iz tega položaja. Pred dnevi je kmetijsko ministrstvo opozorilo, da se prebivalstvo ZDA namnoži vsako leto za 3 milijone ljudi in da so to »nova usta, ki jih je treba nahraniti«. Strokovnjaki ministrstva sodijo, da bo s tem rešeno vprašanje farmerskih presežkov s čimer bi hkrati zboljšali tudi položaj farmerjev. Ti strokovnjaki so celo izračunali, da bodo morale ZDA v sto letih, kakor sedan Anglija, uvažati meso.

Kaže, da s to stoletno perspektivo farmerji niso zadovoljni. »New York Herald Tribune« navaja besede nekega farmerja, ki pravi, da »te pripovedke poslušajo že 40 let«, da pa je dočkal samo to, da je sedan v bolj negotovem položaju kakor kdaj prej.

bil leta 1949 pod Husni Zaimovem državnem prevratu primoran zapustiti Sirijo, ne uživa popolne podpore in nekater skupine ter stranke, med njimi tudi socialisti, so nasprotovali njegovi izvolitvi. Posamezni opazovalci menijo, da je sedanje razmerje političnih sil, vezano na izvolitev Kuatlija, povzročilo delni premik oblasti v smeri desnice. Mnogi menijo, da so veleposredniki, industriji in posamezni deli velike buržoazije naklonjeni ponovnemu sodelovanju med stranko Ašaab in Narodno stranko. Prav prek te koalicije so hoteli zadati odločilni udarec vsem tistim naprednim krogom, ki so kokerirali s socialisti in podpirali Kaleda El Azema.

Kuatli je v prizadevanju, da bi potolažil svoje politične nasprotnike, pred nekaj dnevi napovedal potrebo po največjem upoštevanju upostavitve socialne pravičnosti in zboljšanja življenjskega standarda posameznikov. Da bi si pridobil

Sukri El Kuatli, novi predsednik Sirije

zaupanje vojske, je zahteval od parlamenta, naj dobi vojska sodobno orožje, da bi lahko branila meje in neodvisnost dežele.

Po dobrem letu dni od padca polkovnika Šišaklija se Sirija pripravila na popolno in aktivno sodelovanje v poslih arabskega sveta. Dosej to ni bilo možno, ker so vodile deželo prehodne vlade in nobena izmed njih ni hotela prevzeti polne odgovornosti. Politika sirske države bo nedvomno pomenila okrepitev za vse tiste sile, ki zahtevajo zdaj učinkovito medarabsko sodelovanje.

Zdravko Pečar

Pogled na Damask

Dr. Jože Brilej pri Hammarskjöldu

New York, 14. sept. (Tanjug). Stalni predstavnik Jugoslavije v OZN dr. Jože Brilej je obiskal generalnega tajnika OZN Hammarskjölda in se z njim dalj časa razgovarjal o prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN in o nekaterih splošnih vprašanjih v zvezi z razvojem mednarodnega položaja.

Možnosti

Sestanek jugoslovansko-francoskega odbora za gospodarsko in tehnično sodelovanje v Parizu je eden prvih ukrepov za sklenitev novih gospodarskih sporazumov med obema deželama. Ko je veleposlanik Bebler pred nekaj meseci odhajal na svoj položaj v Pariz, je rekel, da je francosko-jugoslovansko sodelovanje v povojnih letih zastajalo za medsebojnimi in prijateljskimi čustvi narodov obeh dežel, čeprav imamo velike in neizkoriščene možnosti za sodelovanje na raznih področjih.

Francosko-jugoslovanski razgovori v juliju so pripomogli, da se je začelo boljše izkoriščanje teh možnosti na gospodarskem področju. Zda se obeta znatna razširitev trgovinske izmenjave. K temu naj pripomore tudi vključitev nekaterih problemov v sestavo izmenjave in bolj liberalno obravnavanje jugoslovanskega uvoza v Francijo. Posebno nalogo so dodelili skup-

nemu odboru, ki naj pospeši tesno in neposredno sodelovanje obeh gospodarstev z izmenjavo izkušenj, medsebojne tehnične pomoči, prepustitvijo licenc ter skupnim nastopom francoskih in jugoslovanskih podjetij na drugih trgih, kolikor bo skupni odbor za gospodarsko sodelovanje sklenil konkretne dogovore o izpolnitvi načelnih sklepov iz julijskega sporazuma. To bo nedvomno koristilo in pripomoglo k zapletitvi tistih vrzeli v naših odnosih, o katerih so večkrat govorili vodilni ljudje v obeh deželah.

Pri nas in v Franciji so poudarjali, da nastajajo v sedanjih razmerah tudi nove možnosti za poglobitev našega sodelovanja v obojestranski korist in v korist Evrope. Zato bomo z zadovoljstvom pozdravili vsak novi korak na poti k okrepleti jugoslovansko-francoskega sodelovanja na gospodarskem in na drugih področjih.

Konferenca o tržaškem pristanišču

bo nemara v Rimu in bo le posvetovalnega značaja

Trst, 14. sept. — V prostorih vladnega komisarja je imel sinoči podtajnik v ministrstvu za zunanje zadeve Folchi razgovor s tržaškimi novinarji. V svoji izjavi se je omejil na vprašanje mednarodne konference o tržaškem pristanišču, na katero je Italija povabila Avstrijo, Jugoslavijo, CSR, Zahodno Nemčijo, Švico in Madžarsko. Dejal je, da je z vabilom na konferenco italijanska vlada izpolnila prvi del obveznosti, ki jo je sprejela z londonsko spomenico in da se sedan pripravljala na konzultacijo z zainteresiranimi državami, da bi omogočila, da bi tržaško pristanišče v skladu s potrebami mednarodne trgovine čimprej začelo izpolnjevati svoje naloge. Avstrija je na vabilo že odgovorila in sedan pričakujejo še odgovor od ostalih držav.

O konferenci je dejal, da bo posvetovalnega značaja in da na njej ne bo govora o kakem posebnem sporazumu glede tržaškega pristanišča, ki da je pravzaprav že prosto brez vsake diskriminacije. Na konferenci bo prišlo predvsem do izčrpnih izmenjav misli in informacij v zvezi z interesi in potrebami glavnih interesentov. Konferenca bo verjetno v Rimu.

Podtajnik Folchi je nato odgovarjal na vprašanja številnih novinarjev. Med drugim je dejal, da je vprašanje italijansko-jugoslovanske komisije, kakor jo določa londonski sporazum, v proučevanju.

jal, da ima vsaka država svoje zakone in zato ni nič čudnega, če je bil n. pr. videmski sporazum (20. avgusta), ki tudi sloni na londonski spomenici, že objavljen v Uradnem vestniku tržaškega komisariata. Menil pa je, da se londonski sporazum po duhu in črki že izpolnjuje, o čemer pričajo razni sporazumi, ki so bili v tej zvezi sklenjeni med Italijo in Jugoslavijo.

Na pripombo nekega novinarja, da se v Trstu ne izvajajo nekatere določbe posebnega narodnostnega statuta, ki je priložen londonski spomenici, kot n. pr. o dvojezičnosti, je v razgovoru podelil vladni komisar dr. Palamara, ki je dejal, da se narodnost v Trstu spoštuje od vsega začetka, saj je n. pr. dovoljeno vihanje, prošenj v slovenskem

jeziku, izdajanje slovenskih časopisov itd. »Če pa so kakšne manjše stvari, je dejal, »bomo na postavljeni vprašanja po diplomatski liniji ustrezno odgovorili.«

Podtajnik je na vprašanje nekega novinarja, zakaj na Tržaškem ozemlju ne izpolnjujejo določb 6. člena londonske spomenice, ker so n. pr. škeđetjski antifašisti še vedno v zaporu, zagotovil, da to vprašanje resno proučujejo.

Ob koncu razgovora je podtajnik izjavil, da se Italija zaveda, da je narodnostno vprašanje eno najvažnejših in da se rešuje v duhu civilizacije, posebno še zaradi slabih skušenj in posledic politike predvojne Italije v tem vprašanju.

Upravna razdelitev Indije po narodnostih in občevalnem jeziku

New Delhi, 14. sept. (Tanjug). Politični krogi v New Delhiju pričakujejo, da bo komisija za upravno reorganizacijo države, ki jo je indijska vlada imenovala lani meseca marca, do konca septembra pripravila svoje poročilo in predloge. Problem nove upravne razdelitve Indije in ustanavljanje novih držav na podlagi občevalnega jezika v posameznih pokrajinah sodi med najvažnejša notranja vprašanja dežele. Leta 1953 so tako ostro postavljali zahteve po ustanavljanju takih držav, da je vlada ugodila za-

htevji po ustanovitvi države Andre v južni Indiji. Da bi se izognili nadaljnjim težavam, je bila imenovana komisija za upravno reorganizacijo države. Nedavno je vlada objavila, da bo v svoji nadaljnji politiki upoštevala priporočila komisije. Dasiravno ta formalno ne veže vlade v njenih sklepih, je pričakovati, da bodo na osnovi predlogov komisije pripravili novo upravno razdelitev, da bi tako prihodnje splošne volitve, ki naj bi bile konec prihodnjega leta, izvedli že v okviru novih zveznih držav in pokrajin.

Glede objave londonskega sporazuma v Uradnem listu je de-

ZRNALIZ NAŠEGA KMETIJSKOSTVA

PEREČI PROBLEMI NAŠEGA VINOGRADNIŠTVA

Ni bojazni pred vinsko krizo

Pred ponovno razpravo o osnutku zakona o vinu

Stoletni vinogradniki trdijo, da že čitijo nov val vinske krize kakor pred dvajsetimi leti. Potrebe našega trga so nasičene, tako pravijo, zaradi uvoza grozdja in vina iz južnih predelov in industrijske produkcije vin. Zato zahtevajo, da novi vinski zakon uredi predelavo in promet z naravnim vinom. Vendar sam zakon ne bo dosti pomagal, če za njegovo izvajanje ne bo postavljene dovolj močne vinarne inspekcije. Zakon mora preprečiti nestrokovno rezanje vin, raznih provencenc, zaščiti poreklo in sorte vin iz glavnih vinorodnih okoliš, preprečiti vsak nestrokovni poseg itd. Da je bojazen slovenskih vinogradnikov pred umišljeno vinsko krizo odveč, nekaj dejstev:

Slovenski vinogradi so na tleh, ki niso primerna za koristnejšo izrabo. Povsem podobne razmere imajo tudi Dalmacija, Hrvaška Primorje, Hercegovina in del Makedonije, toda tamkajšnja klima je ugodna tudi za rast kvantitativnih sort, katerih obilen pridelek poplača trud naporne oskrbe in s tem omogoča cenejšo ponudbo. V slovenskih razmerah bi kvantitativne sorte ne nudile potrebne kvalitete vina, po katerem bi bilo dovolj povpraševanja. Zato morajo v Sloveniji saditi čim večje površine vinske trte kvalitativnih sort, ki v tem podnebnju dajejo svetovno znana kvalitativna vina, ki so sposobna predvsem za izvoz. Poudariti moramo, da za kvalitativna vina nikjer v Jugoslaviji ni tako ugodnih klimatskih in ekoloških pogojev.

VINSKA TRTA JE NAJDONOSNEJŠA

Od vinogradništva živi pri nas skoro 100.000 družinskih članov. To je 7% vsega slovenskega prebivalstva, ki živi z intenzivnim delom na komaj 2,5% naših kmetijskih površin. En slovenski hektar rodnega vinograda je vreden eden do ena in pol milijona dinarjev, kar predstavlja samo za 10.000 ha naših najboljših vinogradov vrednosti od 100 do 150 milijard dinarjev.

Sadni mlin v Beli krajini

Če pa računamo s stvarnim vsakotletnim brutto dohodom 25 hl na hektar in pri ceni 80 dinarjev za liter, da to skupno vrednosti 200.000 dinarjev na hektar ali 5 milijard letno.

Katero kulturo naj bo gojili na istih površinah, da bi dajala več ali vsaj toliko?

Namesto sedanjih 25 hl ali bodičih 40 hl vina, oziroma 800 do 1000 kg sladkorja — polnovredne glukoze, katero vino nam že sedaj ob zmerni ceni 80 dinarjev za liter da 200.000 dinarjev dohodka na en hektar — bi iz teh površin dobili lahko samo še travo, ki bi pri pridelku 25 do 30 centov krme dajala le 21.000 dinarjev, ali desetkrat manj dohodka na hektar. Ta krma, pokrmljena kravam, ki bi dajale ca 2000 l mleka, pa bi vrgla izkupiček 40 do 50.000 dinarjev, kar je še vedno štiri do petkrat manj od vinograda. Nadalje bi na teh površinah lahko gojili tudi gozd, ki bi nudil pri hitro rastočih listavcih, kot so kostanj in akacija, šele po desetih letih letni prirast 3 do 4 m³ lesa v vrednosti 20 do 30.000 dinarjev, kar predstavlja ravno sedem do desetkrat manjši dohodek od vinograda. Izhaja torej, da je gojenje vinske trte v okviru realnih potreb in povpraševanja v naših vinorodnih krajih najrentabilnejši

in najintenzivnejši način izkoriščanja absolutnega vinogradniških in njim podobnih tal. In prav zaradi tega gospodarskega računa bomo še v večji meri kot doslej vsestransko podprli sodobno obnovo vinogradov v teh najboljših vinorodnih predelih, uvedbo mehanizacije, sajenja selekcioniranih trsnih cepljenj, prav vse, s težnjo povečati pridelke, zboljšati kvaliteto in znižati pridelovalne stroške.

POTREBEN BI BIL TUDI ZAKON O POSPEŠEVANJU VINOGRADNIŠTVA

Nujno bo torej, da bo takoj po izidu zakona o vinu izšel tudi zakon o pospeševanju vinogradništva in vinarne službe. Z zakonom bi ne smeli dovoliti, da se vinogradi obnovljajo na nevinogradniških, posevnih ravninskih terenih, ker je to negospodarsko. Ob stanju naše plačilne bilance in v boju za pridobitev obdelovalne zemlje je nedopustno, da na teh več ali manj poljedeljskih terenih gojimo vinsko trto. Ta zemlja daje tudi pri rekordnem pridelku sto stovov grozdja na hektar in pri 20% gradaciji sladkorja le 2000 kg sladkorja na hektar, medtem ko bi pridobili 5000 kg sladkorja na hektar, če bi bile te površine posajene s sladkornim peso in bi bil srednji pridelok 300 centov na hektar. To je trikrat več pri dvakrat manjših stroških.

Obvezna in dobro zasnovana rajonizacija naj bi v državnem merilu določila rajone in podrajone, kjer se sme gojiti vinska trta. Podrobna rajonizacija pa naj določa predvsem sorte in podlage, s čimer bo možno že vnaprej vplivati na tržne razmere. Konicice raznih sort in leg naj pridejo na trg pod znakom sorte, vsa ostala vina, ki so manj izrazita, pa pod oznako vinogradniškega območja. Ko bo to z zakonom urejeno, bo skrb naših vinarstov pred vinsko krizo dokončno strta.

Zdaj pa še o natočevanju, da industrija proizvaža vino brez osnove grozdja. Če bi vino res lahko izdelovali na umetni način, s kemijskimi sredstvi, potem ne bi nobena vinogradniška država trošila milijonskih sredstev za obnovo vinogradov, za selekcijo vinske trte, milijone za zaščitna sredstva itd., marveč bi raje izbrali pot industrijske izdelave vin in v tem primeru bi odpadeli tudi vsak izvoz in uvoz vina.

PETIOT NAJ NE BI IMEL VINSKE OZNAKE

Res je, da so v državah z veliko proizvodnjo grozdja že zdavnaj prešli na industrijsko predelavo zaradi pocenitve proizvodnje, enotnega tipa vina v velikih količinah in zaradi stalnega izvoza istih

kvalitet vina, pa tudi zaradi tehničnega napredka, pomanjkanja strokovne delovne sile ter predragega kletarjenja v individualnih proizvodilnicah kletih. V velikih kletarskih obratih je proizvodnja vina iz grozdja organizirana na industrijski način z namenom, da zajame večje vinogradniško področje, skrajša proizvodni proces ter zagotovi kvaliteto vina. Če pa nekateri smatrajo desertna vina za umetna, jim je treba pojasniti, da se desertna vina pripravljajo iz vinskega mošta ali vina z dodatkom sladkorja, vendar kemično preosnovno povzročajo vinske glivice.

Treba pa bi se bilo pogovoriti o proizvodnji petiota, ki ga ljudje imenujejo tudi »kanigalileja«. Petiot so vinogradniki v vseh časih in v vseh krajih delali vedno za svoje potrebe. Vinski mošt so prodali ali pa so iz njega pridobili vino. Petiot pa so pripravili tako, da so na tropine nalili vodo ter dodali sladkorja. Ta sladkor je na tropinah prevrel, nato pa so vse skupaj ponovno stisnili. V času težkega plasiranja vina tega petiota vinogradniki niso upali nikdar prodajati za vino, marveč so ga uporabljali samo za lastne potrebe. V letih pomanjkanja vina pri nas pa so deloma proizvajalci, deloma pa tudi nekateri podjetja izkoristila to staro vinogradniško prakso za povečanje vinskih količin, kar je vredno graje. Edino petiot torej je brezvestni konkurent vinogradnikom, zato bi bila prepoved njegove proizvodnje koristna ali njegova prodaja ne bi smela imeti vinske oznake. JAK.

Elektrifikacija viničarij na posestvu v Zavrču

Kam z letošnjim sadjem?

Sadje, okuženo s kaparjem, ne smemo prodajati v neokužene predele

Letno pridelamo v Sloveniji samo jabolk 30 do 70.000 ton, letos pa je letina zanje zelo dobra, zato bo pridelka še več. Ze sedaj se pojavljajo med sadjarji neugodni glasovi, ker sadja ne morejo prodajati. Brž pa, ko bodo dozorele pozne sorte in če se odkup ne bo spremenil, bo imelo leto za razvoj sadjarstva lahko slabe posledice. Tik pred odkupno sezono se kaj več modrovati ne da, pač pa je treba pregledati vse možnosti, kaj bomo z njim napravili, da nam ne bo nekoristno propadalo.

Za industrijsko predelavo sadja imamo v Sloveniji štiri proizvodne centre: tovarno SAD v Celju, Jugoslovan v Mariboru, tovarno likerjev in sadnih izdelkov v Ajdovščini in »Belsad« v Črnomlju. V zadnjem času se tudi koprška tovarna Arigoni v Izoli orientira na proizvodnjo sadnih in zelenjavnih izdelkov. Edino tovarno Celia-Sad v Celju nastopa na domačem trgu s sadnimi sokovi, od katerih so najvažnejši jabolčni sok, grozdni sok in oslajeni borovničev biser. Z razmera majhno izpopolnjenostjo obstoječe opreme bi gornja podjetja lahko proizvajala skupno od 7 do 8 milijonov litrov sadnih sokov na leto, s čimer bi podjetja vsej v svojih neposrednih okoliših odkupila sadne viške.

Sadni sok pa je moč izdelovati tudi v manjšem obratu in v vsakem gospodinjstvu za lastno potrebo, prav gotovo pa bi lahko imele predelovalnice za sadje kmetijske družine, kjer je na njihovem področju precej sadnih viškov. Takšna primitivna proizvodnja sadnih sokov je prav gotovo boljša, kot pa

pridobivati sadno vino. V Sloveniji predelujejo kmetovalci 15 do 22.000 ton sadja letno v sadno vino. S to predelavo izgubimo okoli 2200 ton sladkorja, dobimo pa 80 do 120.000 hl slabe pijače — jabolčnika, ki zaradi svojih sestavin zastuplja človeški organizem. Jabolčnik ne vsebuje samo etilnega alkohola, temveč tudi druge višje alkoholne in strupene snovi, ki negativno vplivajo na psihično in fizično stanje pivca.

Drug način predelave sadja, ki je najstarejši, preprost in najcenejši, je sušenje. Sadje lahko suši vsak večji sadjar, zelo uspešno pa so skupne vaške sušilnice. S sušenjem odvezujemo sadju le nekoliko hranljivih snovi, je pa zato rešeno pred gniljem in propadom.

Tudi predelava zganje je gospodarska, v kolikor to dopušča tehnične možnosti. Najvišja cena sadju pa se seveda doseže za sveže kvalitativno sadje. Pri tem pa je treba upoštevati določene pogoje. Z obiranjem sadja začnemo, ko doseže primerno zrelostno stopnjo, ker je nezrelo sadje zelo občutljivo in se v skladišču hitro pokvari, prepozno obrano pa ni trajno in je zlasti pri transportu močno občutljivo. Za

gotovitev zrelosti se ne ravnamo po koledarju, kajti iste sorte za različnih podlagah tudi različno dozore. Obiramo samo v jutranjih urah, ko še ni rose. Pri obiranju točno sortiramo plodove po kvalitativnih sortah, ker je tako izbrano sortirano sadje na trgu mnogo dražje.

Letos pa je izredno veliko plodov slabih kvalitete in skoraj brez pravih tržnih vrednosti. Razen skrupula in monilije je na sadju videti polno kaparja, ki prav tako zmanjšuje kvaliteto, razen tega pa kot karantenski škodljivec zavira svobodni promet. Sadje, okuženo s kaparjem, se ne sme prodajati v neokužene predele, razen če ga prej razkužimo. Kapar je v veliki meri uničil naše sadno dreve in le z ogromnimi materialnimi sredstvi in človeškimi naporji smo rešili naše sadjarstvo popolne katastrofe. Zato ne smemo dovoliti brezvestnim škodljivcem, da bi za nekaj sto tisoč dinarjev, ko bi okuženo sadje prepeljali v druge kraje, uničili vse napore. Zato moramo letos dosledno izvajati karantensko službo, ker je brez nje vsak boj proti kaparju zman.

S KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V VZHODNI SLOVENIJI

Po dobrem obdelovanju dobra žetev

Na Dolinskem polju:

Na kmetijskem gospodarstvu v Murški Soboti so letošnji pridelki zelo zadovoljivi. Hektarski donosi pri rži se gibljejo od 25 do 32 stotov, pri pšenici pa od 30 do 35 stotov. Na državnem kmetijskem posestvu Rakičan so hektarski donosi pšenice 24 stotov, rži 23 stotov, ječmena 29 stotov in ovsa 25 stotov.

V Apaški kotlini:

Letina v Apaški kotlini bo letos mnogo boljše kot lani. Na Črnskem kmetijskem posestvu, ki s tremi delovišči zavzema večidel Apaške kotline, so letos dosegli lepe hektarske donose. Na delovišču v Črncih so pri žitu izmerili 22 stotov na hektar, v Lomanošu 18 stotov in v Stogovcih 15 stotov. Rži so pridelali v Črncih 25 stotov na hektar, v Stogovcih in Lomanoših pa 19 stotov. V Črncih so pridelali tudi 26 stotov ovsa na hektar. Povprečni hektarski donos pri ranem krompirju je znašal 16 ton, pri poznih sortah pa bo gotovo še večji. Tudi pri družnem kmetijskem posestvu Žepovci v isti kotlini so dosegli lepe hektarske donose pri žitu: pri rži in pšenici 21 stotov na ha. In to kvalitativnih semenskih zrn.

Na kmetijskem posestvu Središče ob Dravi:

Na vzorni parceli, ki meri 4,90 hektara, so pridelali 37 stotov pšenice na hektar. Če pa po viharju žito ne bi poleglo, bi bil donos prav gotovo večji. Pšenico so sejali lani 5. oktobra, in sicer 120 kilogramov na hektar. Seme je bilo izredno lepo, zdravo in odbrano. Razen hlevskega gnoja, s katerim so pognojili parcelo že prejšnjo pomlad, so porabili na hektar še 300 kg superfosfata in 150 kg kalijevega gnojila. To pomlad pa so pšenico dvakrat opleli, čeprav ni bilo preveč plevela.

Na Ptujskem polju:

Na kmetijskem gospodarstvu Polje pri Sobotnicih so tudi dosegli lepe hektarske donose. Pri pšenici do 22. ječmenu 27. ovsu pa do 15 stotov. Pri rani sorti krompirja so dosegli od 180 do 200 stotov pridelka na hektar, pri pozni sorti pa od 250 do 300 stotov. Pridobili so tudi tisoč kg semenske inkarnatke na hektar, kar se zelo izplača, ker so na iste površine nato posejali krompir, namreč pozno poletno saditev.

ZNANOST, KI POMAGA VINOGRADNIŠTVU IN KMETIJSKOSTVU

Uspeli protiperonosporne službe v Sloveniji

Obstoj vinske trte vsako leto ogrožajo številne bolezni in škodljivci. Če bi proti njim ničesar ne ukrenili, bi n. pr. peronospora, oidij, rdeči palež, sušica kabrnkov, druge glivične bolezni ter razni škodljivci uničili večino vinogradniškega pridelka. Zato je pravilna in pravočasna zaščita vinske trte odločilnega pomena za rentabilnost in produktivnost vinogradniške proizvodnje. Za ohranitev vinske trte in zagotovitev pridelka so potrebni napor, odkar se je leta 1889 po vseh vinogrdih razširila peronospora vinske trte. To je nevarna glivična bolezen, za katere uničenje je treba precejšnjega znanja in sredstev, ki jih moramo pravočasno in pravično uporabljati. Na podlagi številnih raziskovanj in izkušenj so strokovnjaki našli učinkovito metodo in način, s katerima omogočajo škodo, ki jo boleži povzroče, zmanjšati na najmanjšo mero.

Najučinkovitejšo sredstvo je pravočasno škropljenje. Treba je škropliti še pred okužbo listov in grozdov, ker škropljenje na že okuženi rastlinah nima več učinka. Ko je glivica peronospora že v rastlinskem tkivu, se razvija naglo naprej in doseže še ni sredstva, ki bi ta njen razvoj ustavili in ozdravili bolno rastlino. Škropljenje terminne najzanesljivejše svetuje je dobro organizirana protiperonosporne služba, kakršno imajo organizirano v vseh naprednih vinorodnih deželah.

Na podlagi letnih opazovanj vremenskih razmer in razvoja vinske trte ter razvoja glivice, kar opravljajo protiperonosporne in meteorološke postaje v zvezi z biološkimi opazovanji je namreč moč zelo zanesljivo predvideti za škropljenje najprimernejši čas. Vsa vinorodni predel ima svoje posebne vremenske prilike in klimatske značilnosti, ki se izražajo v količinah, temperaturnih spremembah ter vlažnosti zraka med posameznimi kritičnimi meseci. In prav zaradi teh razlik je osnova za protiperonosporne službe in zanesljivih vremenskih opazovanj in za to službo usposobljenih zanesljivih in vestnih opazovalcev.

V Sloveniji smo že pred vojno skušali vinogradnikom pomagati z nasveti in navodili organizirane protiperonosporne službe. Za potrebe serozne Slovenije je delovala vsako leto glavna postaja v Mariboru s šestimi pomožnimi vremenskimi postajami v glavnih vinorodnih centrih Stajerske. Do leta 1953 se je mreža teh protiperonospornih postaj razširila na 13 in je zajela skoraj vsa glavna vinogradniška področja, razen Primorske. Lani pa je Kmetijski inštitut Slovenije navezal sodelovanje s Hidrometeorološko službo, ki razpolaga z dobro organizirano mrežo vremenskih opazovalnih postaj, ki so vključile v opazovalno mrežo protiperonosporne službe.

Opazovalne postaje so razporejene tako, da zajemajo vse glavne vinogradniške okoliše in vse klimatsko različne kraje. Leta 1954 je bilo v mrežo vključenih 33 vremenskih postaj, letos pa se je ta služba razširila še na Gorisko in Koprsko in tako je zdaj v Sloveniji 43 meteoroloških postaj in pomožnih opazovalnic v mreži protiperonosporne opazovalne in prognostične službe. Ta mreža predstavlja zanesljivo in solidno osnovo naše protiperonosporne službe. Postavljena je na široko znanstveno in organizacijsko osnovo tesnega sodelovanja agrometeorološke in fitopatološke službe.

Uspeli dela te naše službe, zlasti v zadnjih dveh letih, je zelo velik, kar dokazujejo ocene uspehov v posameznih vinorodnih okoliših. Peronospora ni nikjer povzročila škode, kjer so upoštevali po radiu napovedane škroplilne termine in vsa ostala strokovna navodila. Za razliko od lani so bila letos tudi uvedena točnejša fenološka opazovanja o razvoju vinske trte in pojavih ter razvoju peronospore, padavine pa so merili dvakrat dnevno. Letos so bili povsod pravilno določeni termini škropljenja, s čimer je bilo prihranjeno okoli 40 vagonov močne galice. To je prilagodilo za 50 milijonov dinarjev v narotnosti za celotni letski izdatki letošnje organizacije protiperonosporne službe, ki niso znašali niti 700.000 din.

Pravočasna škropljenja proti peronospori omogočajo in zagotavljajo zelo zadovoljive uspehe tudi pri zatiranju drugih nevarnih bolezni in škodljivcev. Tako n. pr. dodatek kaloidnih žveplanih pripravkov, kot je »Cosana« k bordojski brozgi, zlasti in omejuje oidij vinske trte, pa tudi pršice okorinoze in erinoze ter bolj šiри na vinski trti in sadovnjakih. Pravočasno škropljenje omejuje ali popolnoma preprečuje širjenje nove glivične bolezni »Phomes«, ki povzroča sušico kabrnkov, kakor so pokazali vsi dosedajni poskusi in raziskovanja. L. J.

Krompir je letos zelo dobro obrodlil, čeprav mu je deževno vreme ponekod škodovalo. No, kjer je preveč gnul, so ga bolj zgodaj izkopali. Letošnje vreme pa je bilo naravnost idealno za krompir v prodnati zemlji

Združevanje kmetijskih zadrug je v interesu razvoja kmetijstva

V goriški komunalni skupnosti je blizu 50 gospodarsko šibkih zadrug, ki zaradi številnih finančnih težav in premajhne strokovne zasedbe, ne morejo posvetiti potrebne pozornosti pospeševanju kmetijstva

Kmetijsko združništvo postaja v novem goriškem okraju zmeraj večji činitelj v naporih za pospeševanje kmetijstva ter sploh vsestranski napredek vasi. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so splošne kmetijske zadruge v dobrih meri že spoznale svojo vlogo v tem smislu in temu primerno usmerile svojo dejavnost. Uvidele so, da je razvoj trgovine in raznih obrtnih delavnic in podrobnih obratov sicer potreben, vendar le, če tudi to služi napredku kmetijstva.

Seveda je razumljivo, da za pospeševanje kmetijstva lahko storijo največ močne zadruge s širjenjem gospodarskih okoliščin. Gospodarsko šibkeje zadruge pa naspotno životarijo ter se bijejo s številnimi finančnimi težavami. Takim zadrugam banka čisto ustavi kredit, ker ne morejo nuditi zadostnega jamstva. Posledica tega je, da člani ostanejo brez umetnih gnojil, modre galice in drugih zaščitnih sredstev prav v času, ko bi jih najbolj potrebovali. Nedavno so nabeležili celo nekaj primerov, ko nekateri zadrugi niso mogle nabaviti sladkorja, ker so bile prezahtovane in jim grosistična trgovska podjetja niso hotela več kreditirati.

Take zadruge prav gotovo ne koristijo širjenju ugleda kmetijskega združništva, ker vzbujajo v ljudih razne pomisleke in dvome ter bo zato treba resno razmišljati o njihovi čimprejšnji reorganizaciji.

V goriški komunalni skupnosti je izmed 111 splošnih kmetijskih zadrug približno 50 gospodarsko šibkih, katerih perspektiva je zgolj v reorganizaciji oziroma združitvi z gospodarsko močnejšimi. Glede na geografsko razčlenjenost okraja ter pogoje za razvoj kmetijstva, naj bi po predlogu OZZ večina zadrug ostala strujena okrog sedežev občin, kjer bi se v perspektivi oblikovala močnejša gospodarska središča. Seveda je treba združitev izvesti postopoma in v daljšem roku ter sele po predhodnem posvetovanju in pristanku članstva.

Članstvo v večini manjših zadrug bo razumelo dejanski smisel in pomen združitve. Kjer pa bi le zmagale lokalistične težnje posameznikov ter bi obstoj zadruge samo škodoval ugledu združništva, bo pač treba uporabiti administrativne ukrepe in tako zadrugo razpuščiti.

Seveda je treba v večjih zadrugah napraviti red in zboljšati njihovo poslovanje, da bodo v vsakem oziru vzor dobrega gospodarjenja in upravljanja. Samo tako namreč lahko računamo, da se bodo tudi člani iz sedanjih šibkejših zadrug radi vključevali vanje. O tem najbolje pričča primer KZ v Braničevu na Vipavskem, kateri so se rade priključile vse sosednje manjše zadruge, ker le-ta sodi med najboljše v bivšem goriškem okraju. Nasprotno pa so združniki iz Lozice po spojitvi z zadrugo v Podnanosu razočarani, ker ima zadruga domala v vsakem finančnem letu občuten primanjkljaj. Ko so imeli v Lozicah svojo zadrugo, je šlo res nekoliko težje, primanjkljaja pa le ni bilo. M. D.

ZADNJE VEŠT

MEDNARODNI POMEN

sadov moskovskih razgovorov v luči sovjetskih komentarjev

Moskva, 14. sept. (Tanjug). — Rezultate sovjetsko-zahodnonemških razgovorov so tukajšnji krogi sprejeli z zadovoljstvom. Čeprav je Adenauer davi v Moskvi dejal, da pred 24 urami ni natanko vedel, kako se bodo zaključili, in so se v zahodnonemških krogih širili dvomi o uspehu razgovorov, so sovjetski krogi poslednja dva dni vedno bolj trdno računali na uspeh. Preokret je nastal na sprejemu, ki ga je Belgijan priredil Adenauerju v Kremlju.

Ze dolgo pred moskovskim sestankom je sovjetska vlada označevala za glavno nalogo razgovorov ureditev diplomatskih, trgovinskih in kulturnih odnosov med obema deželama. To je bilo zdaj tudi dogovorjeno in bo v prid ne le obema deželama, marveč splošnemu miru. Sporazum je tudi dobro znamenje za uspeh konference zunanjih ministrov štirih velikih sil, ki bo konec oktobra v Zenevi.

Zahodni diplomatski krogi v Moskvi pa ne prikrivajo presenečenja spriče doseženega sporazuma, ker so bili še po zadnjem sestanku Adenauerja z zahodnimi diplomati v Moskvi prepričani, da bodo razgovori propadli. Ti krogi označujejo rezultate razgovorov delno za Adenauerjev neuspeh, kljub temu pa pripisujejo sporazumu prav velik pomen, a ne prikrivajo skrbi v zvezi z nadaljnjim razvojem odnosov med obema deželama.

Kar zadeva nemške vojne zločince, jih bodo 9626 repatriirali v Zahodno Nemčijo in v Vzhodno Nemčijo. Ostalih vojnih ujetnikov pa je vsega 96 in še ti so se pogodbeno zopustili po raznih krajih dežele. Če bodo hoteli, se bodo vrnili v Nemčijo. Kake mednarodne komisije za repatriacijo Nemcev ne bo. Po drugi strani pa bo Sovjetska zveza v bodoče vztrajala na repatriaciji okrog sto tisoč sovjetskih državljanov, ki so sedaj v Nemčiji.

Rezultati moskovskih razgovorov se vsekakor lahko smatrajo za izhodniščno točko nadaljnjih razgovorov, ki utegnejo zajeti tudi druga preča vprašanja in v danem primeru še združitve, obeh nemških dežel.

Predsednik republike pri predstavi ljubljanske Opere v Dubrovniku
Dubrovnik, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike in njegova spremljalka sta bila nocoj pri predstavi Mozartovega »Don Juana«, ki jo je predvajal ansambel ljubljanske Opere na trgu pred palačo Sponza v okviru dubrovniških iger. Pri predstavi so bili tudi Rodoljub Colakovič, dr. Vladimir Bakarič, Svetislav Stefanović in drugi funkcionarji, ki so se zbrali v Dubrovniku k slovesu grške kraljevske dvojice.

Prvi vtisi v Washingtonu

Washington, 14. sept. (AFP). — Uradnega poročila o nemško-sovjetskih razgovorih doslej v Washingtonu še niso uradno komentirali. Domesajajo, da bo ameriško zunanje ministrstvo, preden se bo neposredno ali poluradno izreklo o njem, počakalo na poročilo svojega veleposlanika v Moskvi Charlesa Bohlena.

V Washingtonu je zbudilo posebno pozornost popuščanje sovjetskih voditeljev v zvezi z izpustitvijo nemških vojniških zločincev. Kar pa zadeva vzpostavitev normalnih diplomatskih odnosov med obema deželama, sodijo tudi da Sovjeti niso prekoračili svojih namenov iz časov, ko so zahodnonemškega kanclerja povabili na razgovore v Moskvo.

NOČNE BRZOJAVKE

TRST, 14. sept. Trst je zapustil general Germain, poveljnik tako imenovanega »Raggruppamento Trieste«, ki je prišel v Trst v začetku oktobra preteklega leta. Oddelki tega odreda bodo zdaj vključeni v divizijo »Folgores«, ki bo v sestavi novega tržaškega vojnega okrožja.

MOSKVA, 14. sept. (TASS). Iz Pariza je danes prispela francoska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika poslanske zbornice Schneiderja. Hkrati je prispelo v Moskvo tudi nekaj francoskih novinarjev. Na letališču v Vnuukovu sta jih sprejela predsednika Zveznega sovjeta in Sovjetske narodnosti.

ISTAMBUL, 14. sept. (AFP). V Izmiru nameravajo te dni izvršiti obsejne spremembe v upravnem kadru. Guverner je bil odstavljen. Prav tako je bil premeščen načelnik varnostne službe. Centralna banka je debitorizirala 1,5 milijona turških lir v devizah na nakup stekla za izločena okna, ki so jih demonstranti razbili v Istanbulu in Izmiru.

ISTAMBUL, 14. sept. (AFP). V Izmiru nameravajo te dni izvršiti obsejne spremembe v upravnem kadru. Guverner je bil odstavljen. Prav tako je bil premeščen načelnik varnostne službe. Centralna banka je debitorizirala 1,5 milijona turških lir v devizah na nakup stekla za izločena okna, ki so jih demonstranti razbili v Istanbulu in Izmiru.

Bodoča kamboška politika

Hanoj, 14. sept. (Nova Kitajska). Pnompenški tisk je objavil izjavo voditelja Ljudske socialistične stranke Sihanuka, da bo Kambođa v svoji bodoči zunanji politiki strogo nevtralna. Ostala bo članica Francoske unije. Nova kamboška vlada ne bo prizna-

la ne kitajske in ne kuomintang-ske vlade. Odnosaje s Severnim in Južnim Vietnamom bo uredila, ko bodo ondi splošne volitve. Kambođa ne bo pristopila k nikakvi vojaški zvezi. Nova zbornica bo morala odločiti tudi o ameriški vojaški in gospodarski pomoči. Menil je, da bo javnost prisilila zbornico, da bo glasovala tudi proti ustanavljanju ameriških vojaških oporišč na kamboških tleh.

Za Tokio prepikle koncesije

London, 14. sept. (Tanjug). — V poučenih japonskih krogih zatrjujejo, da je na sovjetsko-japonskih pogajanjih v Londonu SZ ponudila japonski vrnitev dveh manjših otokov blizu japonske obale, ki sta izven območja Kurilskih otokov. Japonska pa je teh otokov ne bi smela utrditi.

GOETEBORSKI TURNIR

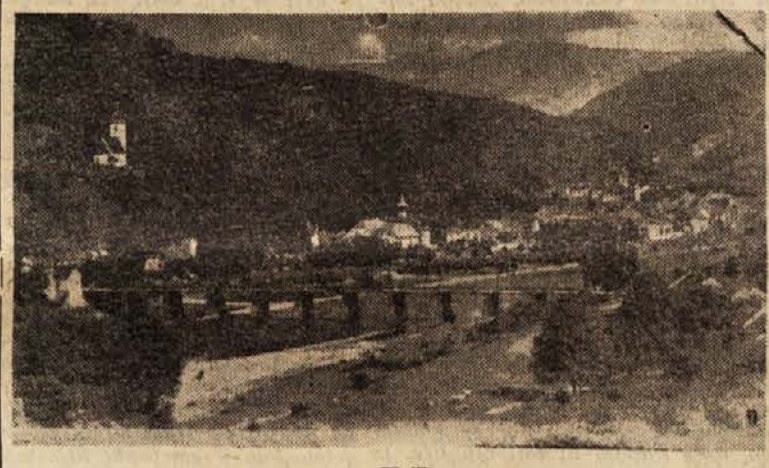
Goeteborg, 14. sept. (Tanjug). — V 18. kolu tukajšnjega mednarodnega šahovskega turnirja so bili doseženi naslednji rezultati: Petrosjan : Unzicker remi v 16. potezi, Keres : Stahlberg 6:1 v 41. Spasak : Filip 1:0 v 40., Geller : Fuderer 1:0 v 41., Bičvicki : Guimard prek., Bronštajn : Najdorf remi v 13., Pachman : Plink remi v 41., Rabar : Panno remi v 36., Medina : Bisguier prek., Donner : Sliwa prek.

DVA MLADINSKA ATLETSKA REKORDA

Zagreb, 14. sept. (Tanjug). — Na mednarodnem lahkoletnem mitinju je zbudil veliko zanimanje Rod Richards, ki je pretekle 100 m v 10,7 sek. (nedavno še 10,3), 200 m pa v 21,8 sek. Radšič (Crvena zvezda) je na 1500 m premagal slovitega Američana Lapierra in dosegel čas 3:56,0. Tudi Mugaša (Crvena zvezda) je na 800 m premagal Američana Stanleyja s časom 52,2. Stamejčičeva (Kladivar) je na 100 z zaprekami v času 11,6 postavila nov maldinski rekord. Kostrič (Dinamo) pa prav tako na 1000 metrov z rezultatom 2,35.

Bralci nam pišejo

Postajališče brez blagajnika
Blagajna železniškega postajališča v Radeobih je odprta le podnevi, medtem ko pri treh večernih in prvom jutranjem vlaku na postaji ni uslužbenca, vozovnice pa izdajajo sprevodniki na vlaku. Na postaji se posebno pred prihodom obeh večernih vlakov proti Ljubljani in Mariboru ob 20. uri in Zagrebu ob 21. uri zbere precejšnje število potnikov. Vlaki imajo pogosto zamude, toda nikogar ni, ki bi čakajočim lahko postregel z informacijami. Tako je na primer v nedeljo veliko število potnikov več kot dve uri čakalo vlak iz Zagreba. Mnogi so v strahu, da ne izgube zveze, odšli peš proti Zidnanemu mostu, drugi so se po dolgotrajnem čakanju vrnili domov, vsi pa so glasno dajali duška svojemu nezadovoljstvu. Ne glede na to, da izdajanje vozovnic med vožnjo po nepotrebnem obremenjuje sprevodnike, bi bilo treba na postaji potnike vsaj obvestiti o zamudah, ki niso ne redko ne majhne in tako preprečiti upravičeno negotovanje. Če pa bi se prodajale pri blagajni na postajališču tudi vozovnice, bi železniška uprava izdatke za uslužbenca zlahka krila z razliko, ki nastane, ker se sedaj večina potnikov vozi zastojno do bližnjega Zidnanega mostu, kjer si nato nabavi vožnjo karto za nadaljnje potovanje. ar

Krško

»Jadran je postal izložbeno okno Jugoslavije, tujci pa dajejo vanj izložbeno blago«

Tako piše v podnaslovu z rdečimi črkami v časopisu »Bild Telegraf«, ki izhaja na Dunaju, član redakcije omenjenega časopisa, ki je letos potoval vzdolž Jadrana in potem nadaljeval.

Lizika Müller je stala na malem trgu v Crkvičevici in držala v roki nylon bluzo, ter jo ponujala mimoidočim. Eno bluzo je imela na sobi dolno z namanom kot živi izložbeni kos, pri čemer naj bi kakovost blaga zakrila skopo vsebino pod bluzo.

Pismo iz nove občine Videm-Krško

Malo se piše o Spodnjem Posavju, vendar mislim, da bi bilo prav, da se ustavimo malo v centru spodnjeposavskega okraja Vidmu-Krškem. Kot povsod po naši državi, je tudi ta občina s 1. septembrom pričela delati.

Nova občina Videm-Krško zajema 5 bivših občin: Leskovec, Raiko, Veliki Trn, Videm-Krško in del občine Artiče, in ima 13.960 prebivalcev. Razen tega zajema še 15 katastrskih občin. Sedaj ima občina 35 odbornikov, in sicer 10 iz bivše občine Leskovec, 6 iz Raike, 3 iz Velikega Trna in enega iz Artiče.

S 1. septembrom, ko je nova velika občina pričela delati, se je preselila iz bivše Valvazorjeve hiše v prostore bivšega OLO Krško. Ta dan je imela občina že tudi svojo drugo sejo, kjer so med drugim imenovali svete in izvolili njihove predsednike in člane. Formirali so devet svetov. Tako svet za splošno upravo, za gospodarstvo, za gradbeno in komunalne zadeve, za šolstvo, prosveto in kulturo, zdravstvo, socialno skrbstvo in pomoč, svet za varstvo matere in otroka ter svet za delo in delovna razmerja. Vsi sveti štejejo po 6 članov, razen gospodarskega, ki šteje 8 članov. Nadalje so formirali še 9 začasnih upravnih komisij.

Na tej seji je občina sprejela še predračun izdatkov od 1. septembra do 31. decembra letos v višini 6.543.000 dinarjev. Mesto Videm-Krško postaja važno gospodarsko in kulturno središče Spodnjega Posavja. Velike važnosti v tem kraju je nedvomno nova Tovarna celuloze in papirja, potem je tu Tovarna čokolade in likerjev, Gradbeno podjetje »Pionir«, Gradbeno podjetje »Sava«, Omembe vredna je Zadruga kovinarska delavnica in niz uslužnostnih podjetij. Po dolgem času je dobilo mesto nazaj svojo tiskarno. Tovarna celuloze in papirja je največji industrijski objekt v Spodnjem Posavju. V neposredni bližini tovarne je za svoje delavce zgradila 29 stanovanjskih hiš, lično uredila okolice, ceste, vodovod in kanalizacijo. V prihodnjem letu namerava kolektivno zgraditi še tovarno kvasa, katerega bodo pridobivali iz odpadnih lužin, ki tečejo sedaj neizkoriščene v Savo. Pridobljen kvas bo močno krmilno sredstvo.

SNG iz Trsta bo gostovalo v Ajdovščini

V soboto, 17. sept. in v nedeljo, 18. septembra, bo po daljšem predsedku v Ajdovščini spet gostovalo Slovensko narodno gledališče iz Trsta. Tržaški umetniki bodo nastopili na improviziranem odru na dvoletni tekstilne tovarne obkraj z Goldenjčevimi »Primorskimi zdravnicami«. Z istim delom so nedavno gostovali v Ljubljani, kjer je kritična zelo ugodno ocenila visoko umetniško raven tržaškega gledališča.

Nesreče v Ljubljani

Jože Kastelic, star 38 let, kurir iz Zasavske 213, si je pri padcu poškodovail predel desnega kolka.

Cirilo Struman, tramvajsko sprevidniko, je stisnila tramvajvska prikolica. Ima zlomljeno desno ključnico in ledveno hrbtenico.

Jožetu Krumpacu, dijaku iz Logatca, je opeka poškodovala lobanjo.

Vida Simčič, hiš uslužbenca iz Siske, blok I, je padla z droga in si zlomila levo podlato.

Antonju Černetu, posestniku iz Spodnje Slišnice, je Grosoplju, je cirkularna poškodovala palec na desnem roki.

Če so v podjetju nezdrave razmere

Kako daleč lahko pripeljejo nezdrave razmere med vodilnimi ljudmi v podjetju, je prav nazorno pokazala obravnava proti obratovodju podjetja »Klavnicava« v Ljubljani. Čeprav je obtožnica obremenjevala obratovodjo A. P. le za sorazmerno neznamenit delikt, seveda če ga vrednotimo z materialne strani, je bil pa ta delikt toliko bolj pomemben, če ga pogledamo z njegove moralne strani.

Prejšnjega dovoljenja razdreti star in iz uporabe izločen mostičke za razkladanje živine, potem pa si dal del teh ostankov zvariti in napraviti iz njih šest po tri metre dolgih železnih cevi, ki jih je nato uporabil na svojem vrtu. Nič ni pomagalo, da je za staro železo izstavil prejemnico in jo pri blagajni poravnal. Ovadba zoper njega je romala na tajništvo za notranje zadeve. Direktor je trdil, da je oboje falsificirano, oziroma napisano po tem, ko je bil še uveden postopek proti obtožencu. S tem bi bil moglo na sodišču tudi uspeti, ker so na to kazali nekateri znaki, če ga ne bi bila pustila na cedilo neutrujena administracija.

LENO NAŠIM MLADIM BRALCEM

L. Suhodolčan: NAJLEPŠA RUTA

Vsi so mu rekli kar stric Soja. Zaradi imena tu ni pomoči. Mož se je v resnici pisal tako. Večkrat se nekdo s svojim imenom čudovito ujema. Bil pa je stric le Slivarjevim otrokom. Vendar so ga tudi sosedovi klicali tako. Stric Soja je bil brat sosedu Slivarjevu. Ze dolgo je živel v Nemčiji. Po vojni je prihajal navadno vsako leto k njim na obisk. Za Slivarjeve je bil to pravi praznik. Ze mesec dni pred njegovim prihodom so vsi govorili o njem. Pogovarjali so se, zlasti otroci, kaj jim je vse lani prinesel. Ko so se tega naveličali, so skušali uganiti, s čim jih bo letos presenetil. Slivarjevi otroci so se lahko širokoustili, drugi pa so jih le poslušali z velikimi, željnimi očmi. Če pa se je kakšen le spozabil, ga je Slivarjev France pobil: »Kaj čvekaš! Saj ni tvoj stric!« Na tihem pa so sosedovi otroci le upali, da bo tudi zanje nekaj v stricem vem kovčku. Vsaj nekaj. Da je le od strica Soje...

Slivarjevi so ga tudi to leto sprejeli z odprtimi rokami in kajpada z velikimi očmi. Od tistega trenutka, ko so zagledali strica Sojo, niso poznali nobenega sosedu več. Tudi otroci ne. Stric Soja pa se je obnašal, ko da v Nemčiji na samih zlatnikih spi. Velika lipa, ki je rasla pred Slivarjevo hišo, ga je še poznala, stric Soja pa jo je gledal že s tujimi očmi. Potok, v katerem je kot otrok postavjal mlinčke, ga je pozdravil, a mu stric Soja ni vrnil pozdrava... Sosedovi otroci so stali potem ves dan pred Slivarjevo hišo. Včasih so skozi okno za hip videli strica Sojo. Tudi France se jim je enkrat pokazal s pisano srajco, ki mu jo je prinesel stric Soja.

Otroci pred hišo so se tiho pogovarjali.

»Oh, zakaj ni stric Soja še naš stric!« je vzklilnikl Marko.

»Moj stric stanuje v Tomačevem... Ne vem, zakaj noče v Nemčijo... ali pa v Ameriko,«

je modroval Aleš.

Lenka, ki je bila nekoliko starejša, ga je pokarala: »Kako govoriš, Aleš! Naj kar bo v Tomačevem, naš stric... Lepo je v Tomačevem...«

»Jaz pa sploh nimam nobenega stlica,« je skoraj zajokal Matevžek, najmlajši.

»Pojdi domov!« je rekla Lenka. »Menda ne bomo ostali tu še čez noč...«

Prav tedaj je stopil na prag stric Soja.

»Pridite malo v hišo, otroci!« jih je povabil v slabi slovensčini. »Tudi za vas je nekaj v mojem kovčku. Za vsakega.«

Dečkom ni bilo treba dvakrat reči. Matevžek je prvi stekel v hišo, za njim pa so se zrinili še drugi. Lenka pa se je obotavljala. Najrajši bi kar zbežala. Stric Soja se je tako gladkobno smehljaj tam na pragu. Res bi kar zbežala. Pa je stopil k njej, jo prijel za roko in jo odpeljal v hišo.

Dečki so že stali okrog velikega kovčka. Lenka je ostala pri durih.

»Tak. Tu imate vsak zavojček bombonov,« je začel stric Soja. »Takah nimate pri vas!«

Matevžek jih je vzel s tresočimi rokami, Lenki pa jih je moral s silo potisniti v naročje.

»Tu, glejte, pa je še nekaj lepšega. Vsak dobi ruto. Lepo pisano kavbojsko ruto!«

Dečkom so zažarele oči. Do zdaj se je v trgu samo Ribičev postavljaj s tako ruto, s kavboj-

rute!« je pihal stric Soja. »Pri nas v Nemčiji jih je dovolj, pri nas imamo vse! Preden pa jo vsak dobi, mora glasno glasno zaklicati: To je najlepša ruta!«

Stric Soja si je lahko privoščil to grdo šalo. Vse bi lahko tisti hip počel z njimi, saj bi mu šli dečki tudi po zvezde.

»Najlepša ruta! Najlepša ruta!« je odmevalo v Lenki. Nehote je z roko prijel ruto, ki jo je imela na glavi. Bila je čisto navadna ruta, ruta, ki jo dobiš v vsaki naši trgovini. Dobila jo je od matere za rojstni dan.

Stric Soja je mahal s pisanimi rutami in se oslinjeno muzal.

»To je najlepša ruta!« je na ves glas zavpil Marko.

Stric Soja se je zadovoljno presedel na stolu.

»To je najlepša ruta!« je zaklical Aleš.

Stric Soja je zmagoval.

»To je najlepša ruta!« je stisnil iz sebe Matevžek.

Stric Soja je užival.

Lenki pa je vedno bolj žarelo lice. Ni mogla več skrivati sija svojih oči, ni mogla več skrivati ponosa. Ruta, ki jo je imela na glavi, to je bil njen ponos, je bil njen tih dom, naša polja in domači travniki, potok, kjer je bosa bredla, cesta, po kateri je hodila v šolo, tovarna, kamor je očka hodil na delo...

»No, in ti?« se je stric Soja obrnil k Lenki. »Zate sem pripravil najlepšo!«

Lenka pa se je naglo obrnila, spustila še bombone na tla, in stekla domov...

Imela je najlepšo ruto.

Jezero v jezeru

Med prirodnimi lepotami spadajo planinska jezera med tiste, ki jih imajo ljudje najraje. Prozorna bistra voda, obkrožena z grmovjem in drevesjem, bogata s postrvimi, to so prednosti teh jezer, h katerim ljudje radi prihajajo, da bi se razvedrili in utrdili svoje zdravje.

Eno najlepših jezer te vrste in tudi največjih je Yellowstone jezero v severni Ameriki. Njegova modra površina meri okrog 200 kvadratnih kilometrov, po njem so kot oblaki na poletnem nebu raztreseni mnogi, večji in manjši otoki. Voda tega jezera se je zjedla v kamenite planinske masive in tako naredila nekaj lepih in velikih zalivov. Jezero je podobno pesti z iztegnjenim palcem, če ga gledamo z višine.

Jezero je 2360 m nad morskovo površino. Njegova mirna površina

pa skriva nemirno življenje. Kot v pačnem kotlu vre pod jezerom desetine toplih izvirov, ki so na obalah jezera napravili mnogo močnih vodometov, nekateri izbljujejo stotine litrov vode vsakokrat, ko prodrejo na površino. To so znani yellowstonski gejziri.

Eden teh toplih izvirov je v jezeru. Blizu obale si je zgradil majhen, stožčast otok z odprtino v sredini. Bregovi tega otoka, na katerem bi lahko stalo komaj kakih deset ljudi, se kopajo v hladnih jezerskih vodah, v njegovi sredini pa je jezerce vroče vode, ki skoraj vre. Mnogi ribiči, ki v yellowstonskem jezeru love ribe, se radi zabavajo s tem, da kotaj ulovljeno ribo, še na vrvi pomočijo v toplo vodo in jo skuhajo.

Ni zaradi dostojanstva

»Ljudje so zares nespametni,« pravi medved slonu, »kaj vse zahtevajo od nas živali! Jaz moram plesati, kakor mi godejo, jaz, resni medved! In oni dobro vedo, da takšne bedarije niso v skladu s mojim dostojanstvom. Zakaj bi se sicer smejali?«

»Tudi jaz plešem, kakor mi godejo,« mu odgovori slon, »in mislim, da sem prav tako resen in vreden spoštovanja, kakor ti. Vendar se gledalci nikoli niso norčevali iz mene. Na njihovih obrazih sem videl le občudovanje. Verjemi, medved, ljudje se ne smejejo temu, ker plešeš, marveč temu, kako se pri tem opraviš obnašaš.«

Lessing.

Kdo bo zmagal?

Med počitnicami smo pridno nabirali staro železo, so povedali otroci, ki jih vidite na sliki. Morda so si za denar, ki so ga zaslužili, kupili zvezke in druge šolske potrebščine

Dva bedaka

Potovala sta dva bedaka po isti poti.

»Daj, zaželi si nekaj, kar bi najraje imel, da nama bo čas hitreje minil,« pravi prvi bedak drugemu.

»Najbolj po volji bi mi bilo, če bi imel veliko čredo ovac, pa bi imel dosti mleka, volne in mesa,« odgovori drugi.

»Jaz pa bi imel najraje trop volkov, da bi jih spustil med tvoje ovce. Vse do zadnje bi raztrgal,« pravi nato prvi bedak.

»Ojoj, kako moreš kaj takega želeli svojem sopotniku?!« vzklilne drugi.

Vnel se je prepričan in nazadnje sta se krepko spoprijela.

»Naj presodi med nama prvi, ki ga bova srečala na tej poti,« pravi prvi bedak, ves izmučen in prebit.

»Naj bo tako,« je zadovoljen drugi, prav tako pretepen.

Kmalu srečata stareca, ki je pred

ZANIMIVOSTI IZ NARAVE

PTICE NASE PRIJATELJICE

Vse v narodi ima svojo vlogo. Nič se v njej ne dogodi slučajno in nič se ne zgodi brez pomena za pravilen razvoj življenja. Mi tega ne vidimo vedno. Toda če zgine kaka vrsta živali, če ni pomladanskega deževja ali če je premalo sonca, ko zori žito, takoj občutimo, kaj vse to pomeni za življenje v naravi.

V tej povezavi življenjskih pojavov imajo tudi ptice svojo vlogo. Brez njih bi bilo marsikaj v narodi drugače, najpogosteje pa bi bilo brez njih hudo.

Mišarja smatrajo za škodljivca, ker se včasih hrani tudi z jerebicami in zajci. Vendar je znano, da so njegova glavna hrana poljske miši. Vprašanje je, ali je večja škoda, ki jo naredi, če včasih poje kako jerebico ali kakega zajca, ali dela večjo škodo s tem, ker stalno lovi miši? Ena miš poje najmanj tri kilograma žita na leto. Mišar pa ujame letno okrog 800 miši. Prav preprost račun nam pove, da vsak mišar prihrani letno okrog 2400 kilogramov pšenice. V primeri s tem, da včasih ujame kakega zajca ali jerebico, je to prav gotovo velika razlika.

Podobno je z vrano. Pred leti so se kmetje v Rusiji, ob bregovih Volge, pritoževali, da jim vrane jedo mlado koruzo in so zahtevali, naj bi vrane iztrebili. Toda preden so to storili, so znanstveniki raziskali, ali bo od tega več koristi ali več škode. Leta in leta so lovili vrane in pregledovali hrano, ki so jo našli v njihovih želodcih. Ugotovili so, da je koruza vranam veliko manj važna hrana, kot pa so razne škodljive žuželke, ki jih vrane neumisljeno uničujejo. Tako so se vrane namesto kot uničevalec polj izkazale kot njih rešitelj.

ALI JE SKODA VEČJA OD KORISTI?

O mnogih pticah ljudje mislijo, da so škodljive, ker se hranijo z drugimi živalmi ali pa z žitom. To je, brez dvoma, ljudem v precejšnji škodo. Toda preden razglasimo kako ptico za škodljivo, moramo dobro premisliti, ali niso morda od nje tudi kake koristi.

SKRIVALNICA

Vse ploskve, označene s pikami, pobarvaj. Dobili boste kar majhen živalski vrt: slona, veverico, psa, miš, žirafa in noja.

JESEN SE, JESEN...

Jesen se, jeseni...
Na pretek je bogatije,
trap, kdor zdaj je ne užijel!
Jesen se, jeseni...

Jesen se, jeseni...
Kam posežem naj? Po ajdi?
Naj pozobljem grozde v brajdi?
Jesen se, jeseni...

Jesen se, jeseni...
Naj jo v gozd po kostanj režem?
Kje naj zgrabim, kam posežem?
Jesen se, jeseni...

Jesen se, jeseni...
Kaj pobiraj, me ne oprašaj,
nič ne obiraj se, ne odlašaj,
da te — zima ne uhiti...!

Danilo Gorinšek.

METULJCKI

ROKI, NAS ROKI
PA V TRAVI SEDI,
Z MAJHNIMI PRSTKI
METULJCKE LOVI.

ROKICE STEGNE
IN ŽE JIH IMA,
KO PA POGLEDA,
DLAN PRAZNA JE VSA.

ROKI, NAS ROKI
PA V TRAVI SEDI,
Z JEZJNIM OBRAZKOM
ZA NJIMI STRMI.

Asta

UGANKE

V hiški, vsej bodičasti,
v gladki rjavi suknjici
biva možek, ves je bel.
Ej, trebušček mu debel,
ko mu zraste, dozori,
mož iz hiške odleti.
Najdeš li moža tega
v suknji rjavi da čep
brž zakuri ogenjček
in možička speci si.

(Kostanj)

Drobna ptička je sinčka,
tudi vrabček večji ni;
k'tera pa je tista ptička,
ki jeseni odleti?

(Lastovica)

Poznan nam je ptič,
prijubljen prav nič.
Iz drevja, iz mraka
prav grdo zakraka.
Le kdo je ta spaka?
No, pisana —

(Sraka)

IVAN KOVAČ,
UČENEC 2. RAZREDA:

Moj mucek

SKORCI PROTI KOBILICAM

Kolikšne koristi so lahko ptice, najbolj dokazujejo rdečkasti skorci. Ta sorodnik navadnega skorca je smrtni sovražnik koblic. Samo zaradi tega je velik prijatelj človeštva, kajti koblice lahko v hipu uničijo posevke kamor koli se spuste v celih jatah. Na pomlad se jate rdečkastih skorcev spuste v Srednji Aziji hkrati z jatami koblic. Tamkaj se skorci vgnezdijo in zvale mladice. Do kasne jeseni love koblice. Tako skorci dnevno lovi približno štiri ure, vsako uro se vrne za pet minut v gnezdo in prinese v kljunu po tri koblice svojim mladim. Znanstveniki so zračunali, da lahko uniči jata dvajset tisoč parov skorcev v mesecu dni več kot 70 milijonov koblic. To je nepoplačljiva usluga kmetijstvu.

Zadnjič rekel mi je mlekar,
naj narobe čitam; cekar
Jaz pa sem mu odgovoril,
in obenem opozoril,
da to zna še mali Jakec:
cekar bran nazaj je

(Rakec)

POTOVANJE Z LETALI JE POVSEM VARNO

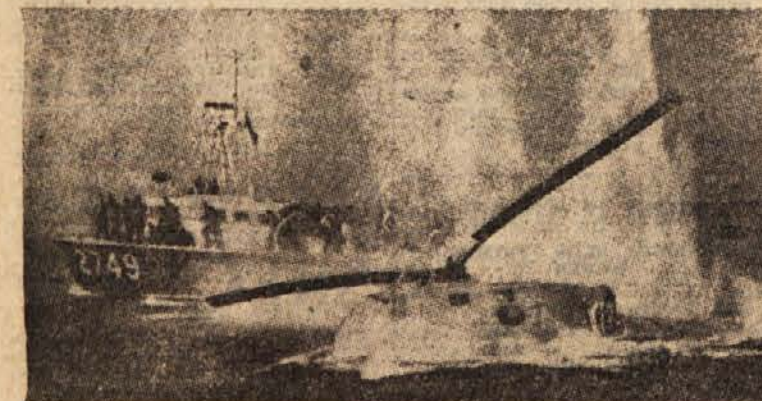
1.874.316 potnikov in 37.374.165 km poletov, pa nobene smrtno nesreče

Pred 36 leti se je začel zračni potniški promet čez Rokavski preliv, in sicer med Hounslowom blizu Londona in Bruseljem. Takrat so uporabljali predelane bombnike iz prve svetovne vojne in eden izmed pilotov je bil William Douglas, zdaj lord Douglas, predsednik Britanske evropske letalske službe, družbe, ki je s svojimi letali nedavno prepeljala desetmilijontega potnika. Ustanovljena je bila pred osmimi leti in njen predsednik je ondaj poročal o njenem lanskem letu do 31. marca 1955.

Ta družba je med družbami za zračni promet izjema. Druge so namreč večinoma pasivne, ta pa dela z dobičkom. Lanj so bili njeni dohodki največji. Njen čisti zaslužek je znašal 63.039 funtsterlingov ali 54.952.760 din, in sicer v času, ko so bili operativni stroški in vozna najnižja od ustanovitve družbe. V primerjavi s predlanskim letom je narasel letni promet za 18,8%. Letala te družbe so prepe-

ljala lani 1.874.316 potnikov, šest tisoč devet sto štirinšestdeset ton pošte in 14.884 ton tovora. Preletela so 37.374.168 km. Zanimivo je, da v zvezi temu ogromnemu prometu lani ni bilo nobene smrtno nesreče. To je najboljši dokaz, kako zanesljivo je zdaj potovanje z letali. Na drugi strani pa število smrtnih prometnih nesreč na cestah povsod narašča.

K znižanju operativnih stroškov je mnogo pripomogla uporaba velikih najmodernejših potniških letal, med katerimi se zlasti odlikujejo letala »Viscount«. Kosmati dohodek od prometa s temi letali je znašal 6.298.000 funtsterlingov oziroma 38% dohodkov od vseh letal. Glede bodočnosti pravi predsednik družbe v svojem poročilu, da so že prvi meseci letošnjega leta pokazali, da bo potniški zračni promet še naraščal. Povečalo se bo zlasti število poletov med Birminghamom in evropsko celino brez pristajanja v Londonu.

Pred dnevi je padel v morje helikopter angleškega vojnega letalstva v bližini mesta Thornery. Helikopter se je potopil v treh minutah, toda posadka je bila rešena. V bližini helikopterja vidite na sliki torpedni čoln angleške mornarice, ki je priskočil na pomoč ponorelcem.

Z diesel-električno lokomotivo

Morda bodo kmalu vozile pri nas
Njena največja hitrost je 124 km

po naših progah

Pred nekaj leti nas je prijetno presenetila novica, da bomo elektrificirali železniški progi od Reke do Zagreba in od Postojne do Ljubljane. Če smo se zadnje čase odpravljali na Gorenjsko, smo radi sedeli v udoben motorni vlak, ki nas je ob 7.45 zjutraj prav hitro potegnil na Gorenjsko. Parim lokomotivam, ki na vso sapo vlečejo »kamniške eksprese«, pa pošiljamo poslovilne pozdrave, saj jim je sojeno, da bodo izgubile svoj monopolni položaj. Počasi. Ne jutri in ne prihodnje leto. S počasnimi koraki stopamo v dobo modernizacije železniškega prometa pri nas.

V Zagrebu smo zvedavo občudovali motornega konja. Povsem nova prikazen za preproste prijatelje parnih lokomotiv. Zdraveli smo proti Brežicam, da je bilo veselje, je pripovedoval ing. Slana, ki je skupno z ostalimi strokovnjaki preizkušal diesel-električno lokomotivo na naših progah. »Na ravnini proti Brežicam so brzinomeri pokazali 82 km, pa čeprav smo vlekli za seboj 650 ton težak vlak. Tega pa tudi najsoodobnejša lokomotiva 06

ne bi zmogla. To hitrost smo dosegli z diesel-električno lokomotivo, ki nam jo je poslala v preizkušnjo tovarna Henschel iz Kessela. Stirijsko, 72 ton težko lokomotivo sta izdelali v koprodukciji tovarni Henschel in General-Motors. Prva je izdelala mehanični del, druga pa je prispevala strojno opremo: diesel-motor, vlečne motorje in vso mehanično opremo. Nekaj tehničnih podatkov: generator, ki je mehanično neposredno zvezan z diesel-motorjem, napaja motorje z enosmernim tokom z napetostjo 600 V. Vsaka izmed štirih pogonskih osi, ki sta po dve in dve nameščeni v vrtiljvih vozniških postavitvah, poganja električni motor.

»In hitrost lokomotive?« Kadar je najbolj hitra, prevozi 124 kilometrov v eni uri. Tega pri naši preizkušnji nismo doživeli. V ravninskih predelih je dosegla največjo hitrost 82 km na uro. Na odseku Reka—Jordani je pri vzponu 35% vlekla 360 ton težak vlak s povprečno hitrostjo 28 km na uro. Ko so jo preizkušali na progi Ljubljana—Postojna, je v ravninskem predelu s 625 ton težkim vlakom brzela s hitrostjo 65 kilometrov na uro, njena povprečna hitrost pa je bila 35 km. V potrošnji goriva je racionalnejša kakor parna lokomotiva. Povprečno potroši 6,5 do 11,3 l nafte na kilometer.

»Kaj pa njene ostale lastnosti, ki govorijo v prid želji, da bi jo čimprej spet videli na naši »železni cesti?« V trenutku jo lahko spravimo v pogon. Z enkratnim polnjenjem opravi vlečno službo v treh delovnih izmenah. Osebe lokomotive ni izpostavljeno vremenskim in toplotnim vplivom. Predvsem pa pri tej lokomotivi z zadovoljstvom pogrešamo naporno kurjačevo delo pri nakladanju peč s premogom. Vodenje lokomotive je zaradi popolnega avtomatizma preprosto. Na preizkušnji jo je brez predhodnega šolanja vodil naš strojevodja Seveda pa mora strojevodja po-

znati ustroj in delovanje celotne lokomotive, da bi pri manjših okvarah lahko sam posredoval.

Se nekaj, kar bo naše potnike posebno razveselilo. V vlakih, ki jih vlečejo te vrste lokomotive, ni neprijetnega širjenja saj, železniški vozovi so čistejši in v predorih ni neprijetnega dima.

Številne parne lokomotive so pri kraju svoje življenjske dobe. Se malo in šle bodo med staro železo. Na naših progah pa želimo videti moderne lokomotive. Mogoče se nam bo želja izpolnila, in bo iz sežanske postaje prav kmalu odbrzela proti Gorici in skozi številne predore proti Jesenicam prva diesel-električna lokomotiva. Upajmo! Na skorajšnje svidenje na vlaku, ki ga bo peljala nova lokomotiva.

DROBNE ZANIMIVOSTI

TERMITI V ZDA

Sodobna znanost si zama priprave, da bi zatrla termit, ki napravijo vsako leto ogromno škodo. V Ameriki cenijo škodo letno na več milijonov dolarjev. V mnogih ameriških državah se termiti vzlejo vsem polzkušam, da bi jih pokončili, čedalje bolj širijo. Samo lani so napravili za 100 milijonov dolarjev škodo. Termit se širi zato, ker seka ljudje gozdove in staro sadno drevje, najprikladnejše termitsko leglo, in ker uporabljajo les, ne da bi bil primerno ulezan. S takšnim lesom nevede zaneso v poslopja termita. Ker so se termiti pojavili v mnogih razmeroma širih hišah, imajo v ZDA imenovane termitske izvedence, ki pregledajo vsako hišo in opozore morebitne kupce, da so v njej naseljeni termiti. Taka hiša na vrednosti precej izgubi.

VELIK POŽAR

V rafinerijah nafte Standard Oil v Whitingu v severnoameriški državi Indiani je nastal velik požar, ki je zahteval tudi več človeških žrtv. Brez strahu je ostalo 150 družin. Škoda znaša nad 100 milijonov dolarjev. To mesto šteje 10.000 prebivalcev. Na pomoč so morali poklicati enote Narodne garde, da so pomagale ljudem, ko so bežali iz mesta. Plameni so švigali tako visoko, da so jih videli 25 km daleč naokrog. Požar je trajal več dni.

VELBLOD IN KOBRA

V bližini Sidi — Bou — Zida v Tunisu je kobra piliela velbloda. Lastnik je velbloda ubil, da bi mu prihranil muke. Nesreča pa je hotela, da mu je šla v glavo misel, da bi bilo dobro prodati velblodje meso prebivalcem velbloda vasi. Skrajni val so se zastrupili z mesom. En otrok je umrl, 260 vasičanov pa so prepeljali v bolnišnico.

Prvega septembra je v velikem hotelu na Dunaju izbruhnil velik požar. Pri tem so štirje Rusi in štirje člani dunajske požarne obrambe izgubili življenje. Inozemski časopisi so poročali, da so mnogi sovjetski uradniki pokazali pri reševanju mnogo poguma. Naša slika prikazuje enega izmed visokih funkcionarjev, ko je rešil otroka pred smrtjo.

AMERIŠKA VELEMESTA

izgubljajo čedalje več svojih prvotnih prebivalcev

Ljudje se selijo v enostanovanjske hišice v daljnih predmestjih

Ena izmed v socialnih in psiholoških, morda pa tudi političnih posledicah premalo upoštevane težnje v ameriškem življenju je beg iz velikih mest. New York, Chicago, Philadelphia ali Boston, predvsem pa Los Angeles, izgubljajo čedalje več prvotnih prebivalcev. Ljudje se selijo iz mestnih središč in jih prepuščajo novim priseljencem. Selijo se v enostanovanjske hišice v daljnih predmestjih. Long Island, velikega otoka pred New Yorkom, človek, ki ga je videl pred 40 leti, zdaj sploh ne spozna. Kilometre daleč stoji enodružinske hišice, ki jih mnogi lastniki prodajajo, toda po nedosegljivih cenah. Vzlic temu pa so še zmeraj znatno cenejše kakor stanovanja v mestnih središčih. Seveda je tudi najemnina v njih znatno nižja.

Zivljenje v teh velikih naseljih se bistveno razlikuje od vlemestnega. Brez avtomobilov si takšnih naselij v Ameriki ni moč misliti. Do uradov in tovarn ali do železniških in avtobusnih po-

staj je zelo daleč. Tudi gospodinjne potrebujejo avtomobile, s katerimi se vozijo po živila. V tej množični selitvi iz večjih mest so torej korenine drugačnih teženj po gospodarskem in socialnem razvoju.

Eno najbolj perečih vprašanj ljudi, ki žive v okolici velikih ameriških mest, je pomanjkanje šol. Nastajajo nove občine, ne da bi bile politično, socialno in upravno povezane. V okolici Chicaga je naraslo število šoloobveznih otrok v zadnjih desetih letih dvakratno. Približno polovica otrok lahko sedi v šoli samo pol dneva. V nekem kraju pri Chicagu poučujejo otroke v veliki športni dvorani. Šolskih poslopj sploh nimajo. Podjetniki, ki so v zadnjih desetih letih po vsej Ameriki silno obogateli, grade stanovanjske hiše ali kvečjemu športna igrišča.

Predsednik Eisenhower se je v začetku letošnjega leta obrnil na Kongres s poslanico, v kateri je poudaril, da manjka v Ame-

riki 300.000 šolskih razredov. Ni pa predlagal, da bi zvišali zvezne izdatke za šolstvo. Predstavniki dom je izglasoval osnutek zakona, po katerem bi zgradili vsaj najnujnejša šolska poslopja. Toda konservativni Senat, v katerem imajo v tem vprašanju odločilno besedo južni demokrati, ne bo ničesar storil, ker čaka, kakšen bo izid sedanjega boja za enakopravnost belih in zamorskih otrok v šolah.

Adlai Stevenson je nedavno opozoril ameriško javnost na čedalje ostrejšo šolsko krizo in ugotovil, da predvideva Eisenhowerjev šolski proračun 33 centov na 55 dolarjev, torej komaj stotinko potrebnih izdatkov. Pripomnil je, da je namenil Eisenhower v svojem velikem programu o graditvi cest, ki pa je tudi zadel v Kongresu na velike težave, ker je graditev cest vir bogatih profitov za ameriške banke, petinštiridesetkrat tako velike izdatke kakor za šolstvo. Ni torej čudno, da je vprašanje šolstva v Ameriki tako pereče.

Uspešno zatiranje tuberkuloze

Seš oddelka za tuberkulozo svetovne zdravstvene organizacije dr. Holm meni, da bo v desetih letih tuberkuloza v mnogih delih sveta malone že zatrla. To je izjavil na azijsko-pacifiški konferenci za boj proti tuberkulozi v Sydneyu. Rekel je, da bo posledica sedanjih poizkusov najbrž ta, da bodo odkrili učinkovitejša

zdravila za zdravljenje tuberkuloze. Nova zdravila bodo bacil tuberkuloze najbrž uničila. Dr. Holm je pripomnil, da so organi svetovne zdravstvene organizacije leta 1948 pregledali nad 120 milijonov ljudi, vakcinirali pa so jih 36 milijonov.

Zdravniki sosednih dežel Avstralije so priznali, da si azijsko-pacifiška konferenca na vso moč prizadeva, da bi zbrala in primerjala izkušnje na področju zdravljenja tuberkuloze. Avstralske ustanove za kontroliranje tuberkuloze so zbudile med delegati veliko zanimanje in vse kaže, da bo avstralski način boja proti tej zahrbtni bolezni najbrž sprejelo več azijskih dežel.

Najstarejše drevo v nevarnosti

V Kaliforniji divjajo veliki gozdni požari. Na tisoče ljudi je moralo zapustiti svoje domove, ker plameni ogrožajo njihove hiše, mnogo pa jih je že pogorelo. Velikanski gozdni požar v Narodnem parku, kjer raste same sekvoje, je dosegel tudi sloveči gaj najstarejših dreves na svetu. V njem raste baje najstarejše drevo, ki je še zmeraj zeleno. V Kaliforniji pritiska že dva meseca strašna vročina, ki je zahtevala že 48 človeških žrtev.

Nov ognjenik

Na bombažni plantaži blizu naselja Mexicali v Mehiki so nastale v zemlji velike razpoke in iz njih so se začeli dvigati žvepleni plini. Ker bruha zemlja iz sebe tudi lavo, domnevajo, da gre za nov ognjenik, ki se šele oblikuje. Najprej je nastalo v zemlji samo nekaj manjših razpok, že drugi dan pa so se razširile in nastalo je še več novih. Čez dva dni so se že dvigali iz njih vroči žvepleni plini.

PLETENJE

Zupnik Reginald Parry iz Huddersfielda v angleški grofiji Yorkshire je dobil na tekmi pletik, ki jo je priredila zveza predilniške industrije v Parizu, nagrado. S priscnimi »sedami se je zavalil za počastitev in zaključil svoj govor z besedami: »Pletenje ublaži strasti in disciplinira misli. Vsi politiki in državnik bi morali znati pletiti.«

»Prihranil bi rad čimveč moči za drugi polčas.«

»Ah, že spet misliš na politiko!«

ČAS VOLKOV

13. Šest pušk je pomerilo na Muržo. Šest ljudi je bilo pripravljenih, da sproži, kakor hitro bo pes naskočil tujca. Kajti Miha je bil njihov gost in zanjo bi bila največja sramota, če bi se mu kaj zgodilo. Muržo jih je napeto opazoval. Negotovo je dvignil glavo in pogledal Mihi naravnost v oči. V njem se je nekaj pretrgalo. Ne, nič žalega mu ne bo storil. Tako dolgo si je že želel prijazne besede in toplega razumevanja. Zalostno je zacvilil in zganil z repom.

14. Muržo je mirno dovolil, da mu je Miha odpel verigo in pritrtil na ovrtnik pripravljene jermen. Pogladil je psa po glavi in dejal: »Priden, Muržo, priden. Saj sem vedel, da se bova midva razumela.« Pes je znova pogledal Miho, pridružno zacvilil in pomahal z repom. »Aaaa...« so zažijali vaščani in povesele puške. Zgodilo se je nekaj neverjetnega: Muržo se je puštil prijeti! Ko sta prišla z Mihom do njih, so se previdno odmaknili.

15. Miha je hotel psa plačati, a se je Mehmed odločno uprl. »Ne, pes ni bil naprodaj. Samo pošalil sem se, ko sem rekel, da ga lahko odpeljete. Toda, kar sem rekel, sem rekel. Nikoli v življenju še nisom sneedel besede! Pes je vaš.« Miha se je zahvalil in segel Mehmedu v roko. »Če še kdaj pride skozi naše kraje, ste moj gost!« rekel Mehmed. »Pogumne ljudi cenim, in pogum, katerega spoštujete Muržo, spoštujem tudi jaz. Srečno pot — obema!«

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI